

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO: LJUBLJANA, KNAFLJEVA ULICA ST. 5. — TELEFON: 31-33, 31-35, 31-36, 31-38 in 31-39. — Izhaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 14 din, za inozemstvo 30 din.

EKLJUCNO ZASTOPSTVO za oglaševanje v Kraljevini Italiji in inozemstvu ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Dan Kr. Vojne Mornarice Poslanici Duceja in mornariškega Državnega podtajnika

Rim, 9. jun. s. Posebna številka lista »Prore armate«, objavljena od Ministrstva za Mornarico o priliki tretjega dneva mornarice, objavlja naslednjo poslanico Duceja:

Kraljevo Mornarico proslavlja svoj tretji dan v enem izmed najodločilnejših trenutkov v sedanji vojni, ki ima sedaj značaj vojne med dvema svetovoma. Kakšna pot od skromne, pa vendar juške mornarice, ob začetku Kraljevine Italije, do današnje mornarice, ki pozna in premaga razdalje ter težave in prizadev sovražniku poraze na oceani! Ni retorika igrati, da tako smeli pogum poveljnikov in moštva, rimska ravnodušnost ranjencev, veliko število padlih osvetljujejo Kraljevo Mornarico s solncem slave! Trojno geslo: verovati, pokoravati se, boriti se, se pojavljati v resnici kot svetli znak borbe in zmage pomorščakov Italije!

Rim, 1. junija. XIX. Mussolini
Rim, 10. jun. s. Državni podtajnik mornariškega ministrstva admiral Artur Ric-

cardi je izdal ob priliki Dneva mornarice naslednji proglas na italijanske mornarice: Italija slavi danes tretji dan vojne mornarice, da obnovi v novem moralnem in političnem redu ravnovesje in pravi mir na svetu. Italijanski narod je z vami mornarji Italije in gleda na vas z ljubeznijo, zaupanjem in ponosnim občudovanjem. Bodite vredni tega zaupanja, spričo katerega ste postali v svitu nekdanje slave in žaru vaše sedanje sile varuhi nad vse slavne tradicije. Vaš značaj je iz jelja kakor vaše ladje. Pripravljeni ste kakor še nikoli, da prispevate učinkovito domovini, da bo dosegla svoje pravice. Prestali ste trde in težke izkušnje. Hude in težke preizkušnje boste morali še prestati. Prestali jih boste, ker se zavedate velikega zgodovinskega trenutka in absolutno verujete v bleščajočo usodo naše ljube Italije. Vaš dan praznujete v borbi. Domovina vas gleda in ve, da ste najčistejši bistvo trajno heroične zgodovine.

Pozdrav Kralju! Pozdrav Duceju! —
Arthur Riccardi

Danes proslavlja svečano vsa Italija Dan Mornarice. To je praznik Kr. Mornarice v

enem izmed najodločilnejših trenutkov v sedanji vojni. Celotno Kraljestvo in Cesarstvo bo iskalo svoja čustva simpatije in hvalečnosti junaškim poveljnikom, oficirjem in posadkam italijanske vojne mornarice.

Italijanska mornarica je prav v dobi fašizma pod vodstvom Duceja dosegla svoj največji razmah in svojo največjo udarno silo, kakor vse ostale vojaške sile Kraljestva in Cesarstva. S ponosom in veseljem proslavlja Italija danes praznik Mornarice v vseh sedežih mornariških poveljstev z lepimi vojaškimi prireditvami. Zvezni tajniki, zvezni ravnatelji in ravnatelji fašističnih skupin, vse fašistične krajevne organizacije in mladinske zveze bodo svečano izkazale čast Kr. Mornarici.

V teku popoldneva se bodo skupine bojnikov z mladinskimi oddelki, oddelki vseučiliške milice, poklonili na grobovih padlih junakov mornarice. V bolnišnicah in okrevališčih bodo prirejale predstave in zabavne prireditve.

Tako bo ves narod proslavil praznik Mornarice, ki odločilno sodeluje pri zmagah italijanskega orožja.

La giornata della Marina

I messaggi del Duce e dell Sottosegretario alla Marina

Roma, 10. maggio. s. Il numero speciale di »Prore Armate« edito a cura del Ministero della Marina in occasione della terza giornata della Marina pubblica il seguente messaggio del Duce:

La R. Marina celebra la sua terza giornata in uno dei momenti più decisivi di questa guerra che ha ormai il carattere di una guerra fra due mondi. Quale cammino dalla esordiente e pur eroica Marina degli inizi del Regno d'Italia, alla nostra di oggi che conosce e supera gli spazi, le difficoltà e batte il nemico negli oceani. Non è retorica affermare che l'ardimento talora temerario di comandanti e di equipaggi, lo stoicismo romano dei feriti, l'alto numero dei caduti, illuminano la R. Marina con il sole della gloria!

Credere, Obbedire, Combattere, il trionfo littorio, appare veramente come l'insigne sacra di combattimento e di vittoria per i marinai d'Italia.

Roma, 1. giugno XIX. — Mussolini.

Il Sottosegretario alla Marina ammiraglio Arturo Riccardi ha inviato il seguente messaggio ai marinai d'Italia in occasione della terza giornata della Marina:

L'Italia celebra oggi la terza giornata della Marina. Marina da guerra in guerra per ristabilire attraverso un nuovo ordine morale e politico l'equilibrio e la giusta pace nel mondo. Il popolo italiano è con voi, marinai d'Italia, e guarda a voi con amore, con fiducia e con fiera ammirazione. Siate degni di questa fiducia che nell'aurora delle vostre glorie passate e nella splendore della vostra forza presente vi ha reso depositari di una gloriosissima consegna.

La vostra tempra è di acciaio come le vostre navi. Voi siete più che mai pronti ad assicurare alla grande patria il contributo efficace per il raggiungimento di tutti i suoi diritti. Avete superato prove dure e ardue. Prove dure e ardue dovete ancora superare. Le supererete poiché avete la coscienza del grande momento storico e la fede assoluta nel fulgido destino della nostra amata Italia. Voi celebrate la Vostra giornata al vostro posto di combattimento. La Patria vi guarda, e sa che voi siete la purissima essenza di una eroica continuità storica.

Saluto al Re! Saluto al Duce!
Arturo Riccardi.

Slovensko zastopstvo v avdijenci pri papežu

Sv. Oče papež je sprejel Visokega Komisarja in sosvet Ljubljanske pokrajine v slovesni avdijenci in jim podelil apostolski blagoslov — Sprejem pri tajniku Fašistične stranke in pri rimskem županu — Delegacija je snoči zapustila Rim

Rim, 10. junija. Včeraj popoldne ob 9. je delegacijo Ljubljanske pokrajine sprejel v svečani avdijenci Sv. Oče. Med potjo po častnem stopnišču glavne vatikanske palače in po krasnih dvoranih so jih pozdravljali švicarski gardisti, nato pa poveljniki plemiške garde in papeški ceremonijar. Sv. Oče je člane delegacije sprejel v dvorani osebne knjižnice. Slovenske delegatke je predstavil Eksc. Visoki Komisar Emilio Grazioli. Poglavar katoličanov je dal vsakemu izmed navzočih roko s prstom sv. Petra, katerega so vsi poljubili. Sv. Oče je nato nagovoril delegatke v latinščini z besedami:

Srčno nas veseli, da vas moremo sprejeti v naši hiši, ko že poznamo vas in va-

ša mesta. Z veseljem se spominjamo, kako prijazno ste nas sprejeli na naši poti na evharistični kongres v Budimpešti. Za vse to se vam iz srca zahvaljujemo, iskreno vas pozdravljamo, vas kot posameznike, tiste, ki jih zastopate in vse prebivalstvo ljubljanske škofije. Ostanite trdni in goreči v veri in stanovitvi in krščanskem življenju. Iz srca vam podeljujemo apostolski blagoslov.

Nato je Sv. Oče podelil vsem papeški blagoslov. Sprejem pri Sv. Očetu in njegova ljubeznivost je na vse napravila najgloblji vtis.

Člani sosveta so si ogledali cerkev sv.

Petra, nato so se odpeljali v središče telesne vzgoje fašistične mladine, Foro Mussolini. Mnogo poslopij in drugih naprav kakor veliko pokrito kopališče in dva stadiona je že dovršenih, še mnogo se pa zida, toda že sedaj dobi gledalec najvišjo častnojši vtis.

Po ogledu Fora Mussolini je slovensko delegacijo sprejel Tajnik Fašistične stranke Eksc. Sereni. Eksc. Visoki Komisar je vse člane predstavil g. ministru, ki je imel od tej prilike daljši nagovor.

Opoldne je delegacijo sprejel na Kapitolu župan Rima Eksc. knez Colonna, katerega je pozdravil ljubljanski župan dr. Adlesič. Zvečer je delegacija odpotovala iz Rima proti Trstu.

Angleži proti svojim bivšim zaveznikom

Vichy, 10. jun. s. Prvi komunike, ki ga je objavilo francosko vojno ministrstvo o položaju v Siriji, se glasi:

Angleške in degolistične čete, ki so krenile iz Palestine in Transjordanije, so 8. junija ob zori napadle vzhodni državi Sirijo in Libanon. Po prvih vestih, ki so prispele, se je ugotovilo, da so motorizirani in oklopni oddelki podpirani od topništva prešli preko meje Sirije in skušajo prodreti po cestah, ki so speljane proti Damasku. Naše čete vseh vrst orožja, ki se nočejo predati na milost spriču nekvalificiranega angleškega in degolističnega napada, pogumno izpolnjujejo svojo dolžnost. Borbe se nadaljujejo.

Skupina angleških vojnih ladij, sestavljena iz ene oklopne ladje, 2 križark in 5 torpedovk, ki je križarila južnozapadno od Bajrta, je v jutrnjih urah na libanonski obali izkrcala manjši kontingent čet, ki so bile oborožene s strojnimi topi. Te čete so bile takoj ujete.

Sovražna letalstvo je brez uspeha bombardiralo letališče v Damasku in Alepu ter s strojnimi obostreljevalo letalsko oporišče v Rajaku.

Proglas maršala Petaina

Vichy, 10. jun. ir. O priliki neupravičene angleškega napada proti Siriji in Libanonu, je poslal maršal Petain na naslov visokega komisarja in vrhovnega poveljnika vojske v Siriji generala Dentza poslanico prebivalstvu francoskega mandatnega ozemlja. Maršal Petain pravi uvodoma v svoji poslanici, da je postala Sirija predmet nekvalificiranega napada. Izraža dalje obžalovanje, da Francozi, ki so v angleški službi, nimajo pomislekov pred prelivanjem francoske bratovske krvi. Dalje se obrača maršal Petain v svojem proglasu proti angleški propagandi, ki je že več dni iskala povod za napad na Sirijo ter je trdila, da je večje število nemških čet v francoski Levanti. Francoska vlada je že laži ponovno odločno demantirala. Kljub temu je Sirija postala predmet neupravičene napada. Sedaj šele in ne že prej, ugotavlja maršal Petain, je Sirija ogrožena od sovražnika.

Francoski tisk ostro obsoja početje Anglije

Pariz, 10. jun. s. Pariški listi, ki po navadi ob ponedeljkih ne izhajajo, so danes izšli v posebnih izdajah s poročili o angleškem napadu na Sirijo. Poleg proglasa maršala Petaina objavljajo tudi komunikacije državnega tajnika in podpredsednika vlade admirala Darlana. Ves pariški tisk odločno obsoja dejanje Anglije in izdajalca De Gaullea.

»Cri du Peuple« izjavlja, da je zahrbtni Albion znova pokazal, kako že iz tradicije sovraži Francijo. Na vrsto zločinov nad francoskim narodom je sedaj nanizal le še nov zločin. »Petit Parisien« pravi v članku pod naslovom »Madeži krvi na funtus med drugim: Churchill hoče s pomočjo angleških in francoskih izdajalskih čet prelivati francosko kri. Dejansko gre za pravi premišljeni napad. Francoska suverenost v Siriji ni bila prekršena od Nemcev, kakor bi to rada dopovedala svetu angleška propaganda, marveč od Angležev in od male skupine francoskih izdajalcev. »Matin« opozarja na okoliščine, da so hoteli angleški odgovorni politiki s tem napadom prekiniti serijo svojih neuspehov, spričo katerih je bilo angleško javno mnenje že hudo omajano. Ni primera s takimi razlogi v vsej zgodovini. Svet je sedaj dovolj poučen, kako si Angleži predstavljajo pravico in civilizacijo.

Borbe na kopnem in na morju

Beirut, 10. jun. d. Tukajšnji radio objavlja novo vojno poročilo poveljstva francoske vojske v Siriji. Poročilo pravi med drugim, da je sovražnik včeraj tako na kopnem kakor tudi na morju nadaljeval s svojo ofenzivo, vendar je bil povsod zadržan. Na nekaj mestih so francoske čete prešle v protinapad. Francoska letala so bombardirala sovražna vojsko. 4 sovražna letala so bila sestreljena, 2 francoski letali pogrešajo. Dve angleški vojni ladji sta bili severno od Tyra v borbi z dvema francoskima rušilcema resno poškodovani.

Napad na Beirut

Beirut, 15. jun. Vrhovno poveljstvo francoske vojske v Siriji javlja: V nedeljo popoldne so izvedla angleška letala prvi napad na Beirut, ki pa ni povzročil nobene škode. Proti večeru se je napad ponovil, pri čemer sta bila zadeta dva manjša bencinska rezervorja. Povzročen so bili požari, ki pa niso napravili velike škode. Angleži so bombardirali tudi letališče Mece. Najrabb in Rajak. Škoda ni velika.

napad v petih kolonah

Zeneva, 10. jun. d. »Exchange Telegraph« javlja iz Londona, da napada angleška vojska Sirijo v petih ločenih kolonah. Prva kolona, ki je motorizirana in razpolaga z močnimi silami, je usmerjena na Beirut. Druga, ki gre prav tako iz Palestine, ima smer proti Damasku. Tretja kolona, ki je manj močna, skuša prodirati iz Transjordanije. Ostali dve koloni prihajata iz Iraka.

Angleško brodogradništvo iz Gibraltarja

La Linea, 10. jun. (Bol. tel. ag.) Kakor javlja agencija Ofi je odplovalo iz Gibraltarja

ja proti vzhodu močno angleško vojno brodogradništvo, obstoječe iz dveh matičnih ladij za letala, oklopnice »Renown«, križarke »Sheffield« ter več rušilcev.

Francoski demanti

Vichy, 10. jun. d. V merodajnih francoskih krogih zanikajo vesti, da bi bila francoska vojna mornarica odplovla v Sirijo. Prav tako označujejo kot povsem neresnične vesti, da bi bile pri Džebel Drusu v Siriji francoske čete prešle na angleško stran.

Namen Anglije

Madrid, 10. junija. »Hoya oficial lunes« razpravlja danes o angleškem napadu na Sirijo in izraža mnenje, da pomeni ta napad stvarno angleško vojno napoved Franciji. Opravičilo Londona, da se v Siriji nahajajo nemške čete, je lažno. Zaradi tega ga je treba kmatrati le za nedopustno pretvezo dejanske angleške potrebe, da se z okupacijo Sirije ojači obramba Sueza in Palestine.

Vtis v arabskem svetu

Bajrut, 10. junija. s. Angleški napad na Sirijo je napravil najgloblji vtis v arabskem svetu, kakor kažejo vesti, ki prihajajo iz raznih strani Bliznjega vzhoda. Londonski radio se celo čini hvaliti s tem napadom, ki se opira na potrjene vesti in dodaja, da so čete, ki jim poveljuje zloglasni general Wilson, sestavljene iz angleških, indijskih, avstralskih in degolističnih oddelkov.

Zveze med Turčijo in Sirijo prekinjene

Carigrad, 10. jun. s. Iz Ankare poročajo, da so bile vse zveze med Turčijo in Sirijo prekinjene.

Protest Francije

Madrid, 10. jun. ir. Francoski poslanik pri španski vladi Pietri je izročil angleškemu poslanku Hoareu protestno noto zaradi neupravičenega angleškega napada na Sirijo.

Sirijski tisk proti Angliji

Beirut, 9. junija. s. Tukajšnje časopisje ostro napada Anglijo zaradi letalskih napadov ter javlja, da je medtem umrl eden izmed ranjencev, dva druga pa sta v zelo težkem položaju. Listi naglašajo da Anglija, ki zaporedoma dobi hude udarce od sil osi, namenoma obrača svoje nasilje proti manj nevarnim nasprotnikom, kar pa samo kaže njeno slabost in njeno pravo čustvovanje do arabskega naroda. Angleško nasiljstvo se jasno odraža v strahovitih napadih britanskega letalstva.

Radijski prenos seje Fašistične in Korporacijske zbornice

Rim, 10. junija s. Danes ob 17. bodo vse radijske postaje družbe EIAR, tudi one v Ljubljani, Splitu, Tripolisu in Tirani, v zvezi z radijskimi oddajnimi postajami v tujini, prenašale radijsko kroniko plenarne seje Fašistične in Korporacijske zbornice.

Pressione crescente su Tobruk

Artiglierie e aviazione battono navi, depositi e posizioni della piazza

IL Quartier Generale delle Forze armate comunica in data di 9 maggio il seguente bollettino di guerra n. 369:

Nell'Africa settentrionale la nostra artiglieria ha battuto due piroscafi che entravano nella rada di Tobruk.

L'aviazione ha colpito depositi e posizioni della piazza; automezzi nemici cen-

trati dai tiri dei nostri velivoli, sono stati distrutti.

Il nemico ha compiuto incursioni aeree su Bengasi, Derna e Tripoli.

Nell'Africa orientale si combatte ancora aspramente nel Galla e Sidamo. Nella zona di Gondar vivace attività delle artiglierie nemiche contro battute affacciate dalle nostre.

Narščajoč pritisk na Tobruk

Topništvo in letalstvo bombardirata ladje, skladišča in postojanke trdnjave

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 9. junija naslednje 369. vojno poročilo:

V Severni Afriki je naše topništvo obostreljevalo dva parnika, ki sta plula v tobrusko luko. Letalstvo je zadelo z bombami skladišča in utrjene postojanke. Naša letala so zadela sovražna motorizirana vozila ter jih uničila. Sovražnik je izvršil polete nad Bengazi, Derno in Tripolis.

V Vzhodni Afriki se traja ostra borba v pokrajini Galla in Sidamo. Na področju Gondarja je bila živahna delavnost sovražnega topništva, ki mu je naše z uspehom odgovarjalo.

Rim, 10. jun. s. Glavni stan Oboroženih Sil objavlja, da so znašale v maju in v prejšnjih mesecih, kolikor do 1. maja ni bilo objavljeno, žrtve na posameznih frontah:

Pripadniki vojske na grško-albanski in albansko-jugoslovanski fronti: 1430 padlih, med njimi 4 Albanci, 4123 ranjenih in 223 pogrešanih, na juljski fronti 14 padlih in 24 ranjenih, na severnoafriški fronti 329 padlih in 752 ranjenih in 23.919 pogrešanih, na vzhodnoafriški fronti 58 padlih, 77 ranjenih in 2354 pogrešanih; pripadniki mornarice: 38 padlih, 187 ranjenih in 303 pogrešanih; pripadniki letalstva 79 padlih in 41 ranjenih in 493 pogrešanih.

Madžarski vojni minister v Rimu

Rim, 10. junija. Včeraj zjutraj je prišel v Rim madžarski minister za narodno obrambo general Karel Bartha. Na postaji Termini ga je sprejel načelnik generalnega štaba v družbi državnih podtajnikov vojske, mornarice in letalstva, načelnikov štabov vojske in milice, rimskega guvernerja in drugih zastopnikov civilnih in vojaških oblasti. Prisotni so bili tudi zastopniki madžarskega poslanstva v Rimu.

Za časa svojega kratkega bivanja v prestolnici se bo sestel z glavnimi zastopniki

italijanskih Oboroženih Sil. Takoj po svojem prihodu se je vpisal v dvorske knjige. Na Kvirinalu ter se poklonil na vladarskih grobovih v Pantheonu, pred grobnico Neznanega vojaka in žaro padlih fašistov. Takoj nato je obiskal načelnika glavnega generalnega štaba in načelnika štabov vojske in milice.

Popoldne je bil na obisku pri vseh treh državnih podtajnikih ministrstev vojske, mornarice in letalstva. Razgovori se razvijajo nadvse pristrčno.

Stališče Nemčije

Berlin, 10. jun. s. Nemški službeni krogi se niso zavzeli svojega stališča glede na novi položaj, ki je nastal na Bliznjem vzhodu spričo premišljenosti angleškega napada na Sirijo. Tega trenutno tudi še ni pričakovati. S to rezerviranostjo hoče Nemčija očitno naglasiti, da je sicer zainteresirana na razvoj položaja, da pa bo zaenkrat samo opazovala njegov razvoj. Nemški krogi se ne vpuščajo v nikake prognoze glede nadaljnjega razvoja angleško-francoskega spora in tudi v nikake ocenjevanje strateških pozicij, ki si jih namerava Velika Britanija pridobiti v Siriji. V ostalem pa je treba sporu na vsak način pripisati zgolj krajevni značaj, čeprav spada v okvir velike bitke za Sredozemlje.

Nadaljevanje na 2. strani

Strahovita eksplozija v Smederevu

Budimpešta, 10. junija. s. »Nemzet Uvidek« poroča, da se je v Smederevu pri petila strašna nesreča. Ogromna množina streliva in razstrelivnih sredstev, ki so jo zbrali v tamkajšnji trdnjavi, je iz nepojasnjenih razlogov zletela v zrak. Eksplozija je popolnoma razdejala trdnjavo in dve tretjini mesta. Posebno hudo so bili poškodovani mestni okraji med trdnjavo in železniško postajo. Več tisoč ljudi je bilo ubitih.

Bodimo disciplinirani in trezni!

Tudi v Iraku še ni končano

Berlin, 10. junija. s. Berlinski politični in novinarski krogi so mnenja, da bi bilo napačno smatrati, da položaj v Iraku ni več aktualen. Znano je, da so iraški nacionalisti dali borbi za osvoboditev arabskega sveta čisto protianglijski značaj in da so se odločili nadaljevati to borbo z vsemi sredstvi in za vsako ceno. Na Wilhelmstrasse so danes izjavili, da taka borba proti Angliji v nobenem primeru ne more izbiti svojega peregajega značaja. Ko bo čas dozorel, tudi Anglija ne bo več sposobna zadržati razvoja dogodkov na Blizu.

Roosevelt skuša s pomočjo vojaštva streti odpor industrijskega delavstva

New York, 10. jun. s. Roosevelt je odredil, naj vojska zasede tovarne družbe »North American Aircraft Corporation« v Englewoodu v Kaliforniji, kjer je njeno delavstvo proglasilo stavko. Stavkujoče delavstvo je razpostavilo straže okrog tovarniških objektov, da bi zabranilo dostop. Policija je nastopila proti njim z bombami za soljenje. Spočetka se je stavkujoče delavstvo umaknilo, kmalu pa se je spet postavilo okoli tovarniških stavb. Ta čas pa je policija že napravila koridor v tovarne, tako da so delavci, ki niso hoteli stavkati, lahko prišli v posamezne tovarniške objekte. Ker pa je bil položaj še zmeraj resen, so iz Rooseveltovega kabineta odredili oddelku vojaštva, ki je bilo v bližini tovarne, da naj tovarno zasede. Ko je vodja stavkujočega delavstva Freitag izvedel za ta ukrep, je brzojavil Rooseveltovemu tajniku, da tudi vojaški oddelki ne bodo strli moralo stavkujočega delavstva. Bombnikov, je dejal v br-

njem vstopu. Če se je morala borba, ki so jo v Iraku pričeli, trenutno prekiniti, sprčo silne tehnične premoči Angličanov, to še ne pomeni, da jo je smatrati za zaključeno. Vse, kar se je do sedaj zgodilo, ni nič drugega kakor pričetek še mnogo važnejših dogodkov.

Italijanska kolonija v Siriji

Beirut, 10. junija. s. Italijanska kolonija v Damasku se je včeraj aredi angleškega letalskega napada na mesto polnoštevilno udeležila spornih manifestacij, ki so jo privedli v prisotnosti italijanskega konzula. Italijani v Siriji in Libanonu, ki so tesno zbrani okrog svojih konzulov, so ostali sprčo angleškega napada na deželo povsem mirni.

zjavki, ni mogoče izdelovati z bajoneti. Pozneje je izjavil novinarjem, da delavstvo ne bo pristalo na nikak kompromis v zadevi zvišanja mezd.

Pozneje sta dve koloni vojaštva na 50 tovarnih avtomobilih prispele v Englewood. Tri tisoč vojakov je z bajoneti na puškah in s strojnimi zasedlo tovarno. Delavstvo se je počasi umikalo pred nastopajočimi četami. Le en delavec se je upiral in je bil ranjen z bajonetom ter prepeljan v bolnišnico.

Odredba Rooseveltova, da vojska prevzame vodstvo tovarne, bo ukinita, čim se bo smatralo, da lahko tovarna spet deluje dalje pod privatnim vodstvom. Državni tajnik Stimson je bil pooblaščen, da ta čas sprejme delavce v tovarno in jim izplača posebne mezde. Vprašanje mezd bo pozneje uredila država v sporazumu z družbo, ki je lastnica tovarne.

Obdelovanje zemlje v juniju

Nekaj nasvetov tistim, ki nimajo glede poljedelstva nobenih izkušenj

Ljubljana, 10. junija. Mnogi obdelovalci zemlje v mestu niso skoraj nobenih izkušenj in si želijo nasvetov pri svojem delu na vrtovih in njivah. Iz samih knjig in časopisja se sicer ne bodo mogli naučiti obdelovanja zemlje, toda pobude za kmetijska dela, podobne kakor jih nudi kolektor »Kmetovalca« za vsak mesec posebej, so nedvomno koristne.

Zdaj je bil zadnji čas za saditev fižola, kumar in paradiznikov. Prejšnja leta, ko je bila mnogo bolj zgodnja letina, je ob tem času že cvetel fižol, presajeni paradizniki so tudi tu in tam začeli cveteti in sredi junija je zgodnje zelje začelo delati glave. Letos je vse zelo zastalo v rasti. Prava posebnost je, če že kje začnejo cveteti zgodnji krompir. Zalastnikov paradiznikov doslej še ni bilo treba obrati, saj so ljudje paradiznike doslej še vedno sejevali. Zdaj pa bo nastopil čas, da bo treba začeti obrati zalastnike, če bomo hoteli pridelati kar prida paradiznike, kazalo bo pa tudi skropiti z 2% galico paradiznike, kumarice in čebulo. Če se pojavljajo uši, jih uničujemo z 3% raztopino tobačnega izvlečka. Pridelovalci jagod morajo jagode

skrbno okopati in ob njih nastlati slamo. Tudi posajeni krompir bo zdaj treba začeti okopavati. Nekateri greše, da začno okopavati, ko ni še zunaj ves krompir in tako posekajo mnogo nežnih poganjkov. Ne kaže pa tudi preveč dolgo oklevati z okopavanjem, ker sicer plevel preveč duši krompir in se tako razraste, da ga je težko odstraniti.

Zdaj je še čas za saditev stročjega fižola, ki ga nameravamo uporabljati šele jeseni. Prav tako je primeren čas za saditev graha, ki bo rodil v poznejših mesecih. Razsaditi je treba zelje in cvetoče. Zeljavno in sočnje je treba skrbno okopavati. Če traja suho vreme več dni, tako da začne zemlja pokati, je treba vrh zvečer zalivati. Med močnejšim dežjem lahko tudi zalivamo z gnojnicjo, a iz zdravstvenih razlogov bi ne smeli uporabljati gnojnice za salato in špinačo ter sploh za zelenjavo, ki je ni mogoče prekuhati in tako oprati, da bi odstranili bolezenske kalle. Ugotovljeno je, da je poleti mnogo več črevesnih bolezni kakor pozimi, kar strokovnjaki pripisujejo ne le uživanju nesnažnega sadja in nečiste vode, temveč tudi okužene zelenjave.

Preskrba Ljubljane s pitno vodo

Tudi v najhujšem primeru bi Ljubljancem ne bilo treba trpeti žeje

Ljubljana, 10. junija. Ze smo pisali, kako neumeteljena in nespretna je govorica nekaterih Ljubljancov, da našemu mestu ni zagotovljeno dosti vode iz mestnega vodovoda. Povedali smo, da mestni vodovod redno deluje in ima toliko vode, da lahko računamo s stalno stoočstotno rezervno, to se pravi: Ljubljanci lahko porabijo še enkrat toliko vode, kakor sedaj in še vedno ne bi prišli v zadrego. Omenili smo tudi, da je ljubljanska občina poleg vodovoda precej dobro preskrbljena tudi z vodo iz vodnjakov, ki bi pa v glavnem prišli v postev šele, če bi vodovod popolnoma odpovedal iz kakršnihkoli vzrokov, kakor so n. pr. v Beogradu ostali brez vode po napadu iz zraka.

Mestni vodovod je že lansko leto v okviru zaščitnih del začel zbirati podatke o ljubljanskih vodnjakih, jih pregledovati ter skrbeti, da bi bili vodnjaki spet v redu in porabni. Pregled vodnjakov je bil važen zaradi ugotovitve, ali je voda zdrava in pitna ali pa porabna samo za druge namene. Te dni je mestni vodovod spet povabil občane, naj mu naznanijo vse vodnjake v središču mesta in za Bežigradom, za katere niso gotovi, če so že prijavljeni. V tem delu mesta je naravno manj vodnjakov kakor v poznije priključeni, ker večina priključitvenih delov mesta ni imela povoda vodovoda. Omeniti namreč moramo, da je občina napeljala vodovod prav po vsej občini ter pri tem dragem delu morala spoznati, da se nekateri gospodarji še vedno branijo vodovoda. Sicer se je tan konservativnost že skoraj popolnoma prežela, vendar pa moramo to zabeležiti, da spoznamo troščovno ljubljansko konservativnost. Ta konservativnost še vedno ovira sleherni delo za napredek našega mesta ter smo pogosto kar začuden, da se to oviranje napredka javlja celo v našem tisku, pač zaradi prevelike uslužnosti napram naročnikom in bralcem.

Takoj moramo povedati, da imajo zunanji okraj, ki so bili zadnji priključeni mestni občini, še prav mnogo dobrih vodnjakov. Pa tudi v središču mesta ter za Bežigradom je še toliko vodnjakov, da se bodo Ljubljanci začudili, ko jim poverimo njih število. Doslej je mestni vodovod v vsaj občini ugotovil 1707 vodnjakov, studečev in kapnic. Poudariti moramo, da vsi ti vodnjaki nimajo prav nobene zveze z mestnim vodovodom. V to število torej niso računani javni vodnjaki, kakor n. pr. Robbov vodnjak na Mestnem trgu, vodnjak na cerkvi sv. Florijana, na Trgu sv. Jakoba, vodomet v Tivoliju in vodnjak na tivolskem otroškem igrišču ob železni-

ski progi, na Vrazovem trgu ter sploh vodnjaki, ki vedno teko. V Zvezdi je sicer stari samostanski vodnjak kapucinskega samostana, ki je še pred nekaj desetletji slovel po vsej Ljubljani, tudi že urejen ter bi bil poraben v najhujši potrebi, poleg tega je bil zvezan z vodovodom. Ko bodo od kamnoseka prišli lepi kamniti deli, bo tudi iz tega vodnjaka noč in dan tekla vodovodna voda. Da bodo pa nepotrepljivi Ljubljanci potolaženi, jim moramo povedati, da primanjkuje dobrih kamnov, ter so zato kamnoseka podjetja v stiskah, vendar bomo pa vodnjak v Zvezdi dobili še ta mesec. Vodnjak bo seveda tako urejen, da bo v najhujšem primeru porabna tudi voda iz starega vodnjaka.

V središču mesta je mestni vodovod doslej ugotovil 131 vodnjakov, za Bežigradom 50 in po vsej drugi občini 1526 vodnjakov. Popolnoma dobrih, z zdravno pitno vodo je v središču mesta najmanj 50 vodnjakov, vsaj toliko vodnjakov pa upamo, da bo še popolnoma urejenih za zdravno pitno vodo, a drugi vodnjaki bodo pač porabni samo za druge namene, nekaj pa je tudi zasutih. V središču mesta je samo ena kapnica. Za Bežigradom je še sedaj dobrih 20 vodnjakov z zdravno pitno vodo, razen tega je pa tam 16 kapnic. Po drugih okrajih vse občine je pa nad 1500 vodnjakov. Ker jih je večina še v rabi, jih je tudi večji del dober, gotovo pa najmanj 1000 vodnjakov daje dosti zdrave pitne vode. Mestni fizikat je ugotovilo, da sila natančen, saj je v vojnih časih slaba voda še bolj nevarna, zato bi pa v najhujšem primeru, če bi mestni vodovod popolnoma obstal, Ljubljanci smeli piti samo prekuhanano vodo.

Vodnjaki so v splošnem zelo zanemarjeni, ker pač niso bili že mnogo let rabljeni in zato tudi niso bili pravilno oskrbovani. Ljudje so vanje speljali strešne lize, hove in druge odtoke. Tako je bil n. pr. v stari kapucinski vodnjak v Zvezdi napeljan odtok od njem postavljene vodovodne vodnjaka, ki je bil ob sedanjih uredbi Zvezde odstranjen. Stari vodnjak je bil zato 2 m visoko zasut z blatom. Vsa nesnaga je bila iz vodnjaka odstranjena ter štirikrat izčrpana vsa voda, dokler ni bila voda popolnoma čista, kar je ugotovila tudi preiskava vode v Higienškem zavodu. Dno vodnjaka je sedaj zasuto z debelo plastjo opranega peska, ki izvirkuje čisti in je nesnažna voda odsej izključena.

Mestna občina je doslej s prispevki pooblaščenim popolnoma uredila že 11 vodnjakov, namreč 6 za Bežigradom in 5 vodnjakov v središču, vendar pa ti vodnjaki niso

vsoti v prej navedeno število dobrih vodnjakov z zdravno pitno vodo. V korist splošnosti je pa, da z delom nadaljujemo in zato spet opozarjamo vse ljubljance, naj naznanijo takoj mestnemu vodovodu vse vodnjake, ki jih poznajo v središču mesta in za Bežigradom. Naravno pa mestna občina ne more nositi vseh stroškov, zato bodo pa lastniki po brezplačnih strokovnih nasvetih mestnega vodovodnega oddelka gotovo radi sami uredili svoje vodnjake. Vsi ljubljanci naj bodo pa prepričani, da jim tudi v najhujšem primeru ne bi bilo treba trpeti žeje.

V nedeljo je bilo na Vrhniki žegnanje

Letos so prevladovali na žegnanjskem sejmu stojnice z »odpuski«

Ljubljana, 10. junija. Pri sv. Trojici na Vrhniki so imeli v nedeljo žegnanje. Vrhnika je tudi v teh časih precej razgibana, saj ima veliko okolico in prihajajo tja sleherni dan ljudje po opravkih od blizu in daleč. V nedeljo je bilo pa na Vrhniki še posebno živahno. Iz cerkve sv. Trojice z zveč se je že zgodaj jelo oglašati svečano pritrkavanje zvonov in k jutranji mši so prihajali domačini, kakor tudi ljudje iz bližnjih vasi, iz Ligojne, z Verda, Stare Vrhnike itd. Okrog cerkvice so postavili že na predvečer in v samem jutru številne stojnice sejmarji in kramarji, ki so hvalili svojo robo od leca in drugih sladkarij do raznih pametnih predmetov. Sejem pri sv. Trojici ni več tako bogat in bahat kakor je bil nekoč. Pred svetovno vojno so hodili na Vrhniko na žegnanje pri sv. Trojici prodajalci sejmarje robe ne samo iz Ljubljane, marveč tudi z Gorenjskega, zlasti pa iz Notranjskega in celo z Vipavskega ter goriške strani. Zlasti veliko je bilo takrat napredaj kmetijskega orodja: kos, motik, lopat itd., seveda pa tudi razne pisanege blaga, ki je mikal ženske. Zlasti mlada dekleta. Tudi v letih po vojni

je žegnanjski sejem obdržal svoj sloves in se je na sejmarjskih stojnicah kupilo najrazličnejše blago. Letos pa so prevladovali stojnice z »odpuski«, nekaj je bilo tudi kramarske robe, a pojavili so se trije prodajalci kos in osel, ker smo ravno pred košnjo.

V dopoldanskem urah je postajal trg še bolj živahen; po vseh cestah, ki vodijo na Vrhniko, so se tudi letos k ljubslabemu vremenu pomikali v dolgih vrstah lahki vozovi, na katerih so prihajali praznovat žegnanje ljudje iz okoliških vasi. Seveda pa so se mahoma napolnile tudi vse vrhnjske gostilne, popreje pa je bilo treba spraviti v hleve vprežno živino in opraviti pobožnost v cerkvi. Tudi popoldne je bil na trgu velik cvet. Po gostilnah je kmalu zmanjkalo prostora, ljudje pa so potrpežljivo in priprizgovno nje zmanjkalo. V trgu sta se za kratek čas ustavila tudi dva velika avtobusa, ki sta pripeljala izletnike iz Trsta in so si tudi ti ogledali staro vrhnjsko žegnanje. Žegnanjsko razpoloženje je šele kasneje zmitil za nekaj ur dež, ko so se privallili od Krina težki oblaki.

Lepa je Dolenjska

Višnja gora, 9. junija. Binkoštno nedeljo je vsako leto žegnanje pri sv. Duhu nad Polzevim. Ker je pa Polzevo znano daleč naokrog kot najlepša izletna točka na Dolenjskem, so pripeljali tja tiritjak za vročerkno mladino. Seveda so pa tudi nekateri fantje pripeljali svoje izvoljenke, da so se po mili volji nagugale. Dobrih sedem let bo, odkar je bilo Polzevo, ta romantični kotiček, odkrito kot krasna izletniška točka. Danes po pozna ta kraj že vsakdo, tudi daleč onstran meja. Po zlomu Jugoslavije pa prihajajo sem tudi tisti, ki popreje niso poznali dolenjskih krasot, ter jim je bila le Gorenjska pri srcu. In tako vidiš ob nedeljah cele trume izletnikov, ki prihajajo na ta hrib, peš, s kolesi, vozovi in tudi z avtomobili.

Prihajajo vedno pa tudi čez teden šolski izletni. Tudi italijanskim vojakom na Polzevo znano delo ugaia. Na Polzevo prihajajo sami ali pa jih pripeljejo oficirji na izlet, nazaj grede pa prepevajo, da jih je veselje poslušati. Kakor začarana in skrita »njuljica« je dolga leta samevala Dolenjska, odkar pa stoji ponosni Polzev dom, je pa tudi ona zaslovela in zdaj premnogi izletniki že dobro poznajo njene krasote. Res Dolenjska nima skalnatih grebenov, pač pa ima lepe prijazne hribe, bujno zelene gozdove in krasne razglede.

Iz Višnje gore

Nov grob. Umrli je te dni ugledna in skrbna gospodinja na Velikih Vrhah Stefanova mama. Marsikdo jo bo pogrešal, posebno v sedanjih časih. Nihe ni šel prazen rok od njene hiše, vsakega je obdarovala in za vsakega je imela dobro besedo. Pokojna zapušta več že odraslih otrok. Blag ji spomin, žalujočim svojcem nase iskreno sožalje.

Letina dobro kaže. Kljub zelo hladni pomladi in deževju kažejo poljski pridelki prav lepo. Ljudje se zavedajo, da se mora v sedanjih časih pridno obdelati vsak košček zemlje, da bomo imeli dovolj živeža. Le sadja, kakor kaže, bo letos manje, razen jabolk.

Iz Metlike

Uradne ure pri davčni upravi v Metliki v poletnem času, t. j. od 1. junija do 31. avgusta, t. j. se vrše dnevno razen nedelj in praznikov od 7.30 do 14. ure, ob sobotah od 13.30, blagajniške ure kot doslej od 8. do 12. ure, s strankami se pa posluje le dopoldne.

Anuitete kmečkih dolgov. Po odloku Kr. Visokega komisarijata za Ljubljansko pokrajino ostanejo v veljavi vsi dosedajni predpisi glede dospelosti, zapadlosti in izterjavanja letnih obrokov. Vse prizadete se poziva, da jih v izogib prisilni izterjavi čimprej poravnajo.

Določitev uradnih ur. Odrejeno je, da se uradni dnevi v občinskih pisarnah, ko se bodo obnavljali posli okrajnega načelstva, s pričetkom ob pol deveti uri dopoldne, oddrže v sledečih dnevih: v Metliki — mestu dne 13. junija, 11. julija, 22. avgusta, 12. septembra, 10. oktobra, 14. novembra in 12. decembra, t. j. v Vinici — dnevi 11. junija, 13. avgusta, 8. oktobra in 10. decembra, t. j. v Starem trgu ob Kolpi pa 6. avgusta, 1. oktobra in 3. decembra.

Dražba košnje. Dne 15. junija ob 15. uri bo prodajala iz proste roke celotno košnjo na svojem posestvu v Križevski vasi Prva dolenjska posojilnica v Metliki.

Pogrešanci se javljajo

Rdeči križ naproša doli navedene svojce, da dvignejo v pisarni na Miklošičevi cesti 22 b. obvestila, došla na njihov naslov. Samarijanka-rasnašalka Rdečega križa niso mogle najti naslovljenec doma, zato jih pozivamo, da dvignejo zaostalo pošto. — Bizjak Ljudmila, Aljaževa 13. Bogode Hago, Vrstovškova 7a. Devetak Alojz, Zavod sv. Stanislava št. Vid. Drenik Olga, Pokopalska 5. Jekić Svetolik, Poljanska 15. Jerše Alojz, Celovška 50. Korajz Dragotin, Splošna bolnica, odd. III. Lavrenčičing. Boris, Kolodvorska 22. Logar Janko, Hotel »Union«, Malenšek Mara, Miklošičeva 24/III. Malner Fani, Gosposka 3. Mašić Ljuba, Gajeva 8. Ničičing. Nicofor, Direkcijski dr. železn. Paurič R. Radomir, Mestni trg 3/II. Petrovič Jeldimir, Iliška 18. Pipernik ing. Mirko, Gletova 9/I. Podbrežnik Stanko, Delavski dom. Pretner Pavla, Pot na Obrije 20. Ristič Obrat, Vošnjakov 7. Simenthal Lea, Aleksandrova 10/IV. Sindič P. Djoko, Komenskaga 4. Sirk Julka, Tržaška 93. Strmijan Anica, Vodovodna 22. Vetrh Franjo, Gosposvetska 13.

Boleznica

KOLENDAR

Danes: Torek, 10. junija: Marijeta. DANASNE PRIREDITVE. Kino Matica: Romantična ljubezen. Kino Sloga: Indijski nagrobni spomenik. Kino Union: Karneval v Benetkah. Reprezentativna razstava moderne slovenske umetnosti v Japokipčevem paviljonu, odprta od 8 do 19. Humoristična satirična razstava H. Smrekarja v Galeriji Obersnel, Gosposvetska c. DEŽURNE LEKARNE. Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1; Bahovec, Kongresni trg 12; Komotar, Vič, Tržaška cesta 48.

Vesti iz Srbije

Novi železniški most med Zemunom in Beogradom. Kakor je znano, je bil železniški most, ki je vezal Beograd z Zemunom, prve dni nedavne vojne uničen. Vlaki so zaradi tega doslej vozili samo do Zemuna, tam pa so morali potniki izstopiti in nadaljevati pot do Beograda s parnikom po Donavi in Savi ali pa z električnim cestno železnico do Save in nato peš čez zasilni pontonski most. Zamudnega potovanja odsej ne bo več, ker je novi železniški most med Zemunom in Beogradom že dograjen, tako da čezeno redno vozijo vsi vlaki. Most je železne konstrukcije, ki je boljša od prejšnjega. Od starega mostu je za novi most mogel biti uporabljen samo eden izmed številnih lokov. Konstrukcija novega mostu je povezana z vijaki, tako da bi v primeru ponovne razstrelitve ali kakšne druge nesreče posamezne njegove dele prav lahko demontirali nad vodo in tudi pod njo. Vlak zapelje na staro beograjsko postajo, ki so na njej ohranjeni vsi peroni, dočim so bila vsa poslopja, kakor je dobro znano, popolnoma uničena. Blagajne in ostali železniški uradi poslujejo zdaj v zasilnih barakah. V smeri proti Zagrebu izdajajo v Beogradu karte samo do Zemuna, tam pa si morajo potniki v vlak nabaviti nove vozovnice do Zagreba.

V Beogradu izhajata zdaj samo dva dnevnika. Svoječas smo poročali, da sta se beograjska lista »Politika«, ki je bila njena palača ob bombnem napadu popolnoma uničena, in »Vreme« zrušila in da izhajata pod naslovom »Novo Vreme«, »Pravda« pa da izhajajo še zmerom samostojno. Razmere so se zdaj delno izpremenile. V prostore »Pravde« se je namreč vselilo nemško vojaško poveljstvo in je list zaradi tega prenehal izhajati oziroma se je združil z »Novim Vremenom«, tako da zdaj vsi trije vodilni beograjski dnevniki izhajajo skupno. Poleg tega združenega dnevnika je nedavno začel izhajati še dnevnik »Opštinske novine«, ki je naslednik nekdanje istoimenske periodične revije. Beograjske »Opštinske novine« so last mestne občine, izhajajo pa samo na starih straneh v formatu, ki je nekaj manjši od »Domovine«. Kdo je njihov urednik, iz lista ni razvidno, niti ni iz lista razvidno, koliko znaša mesečna naročnina.

V Beogradu je življenje zelo poceni. Kakor poročajo beograjske »Opštinske novine«, je življenje v Beogradu zelo poceni. Mladi krompir stane 1 kg 3 do 4 Din, grah v stročju 7 do 8 Din, olučen pa 15 do 16 Din. Na trgu so se pojavile že tudi paprike, ki jih prodajajo po 1.50 do 2 dinarja. Mleko je bilo doslej liter po 3 do 350 Din, zdaj mu je cena določena na 2.50 Din. Nekateri kmetje ga po tej ceni niso hoteli prodajati, toda oblastva so takoj našla zelo radikalno zdravilo: kmetom, ki bi po določeni maksimalni ceni mleka ne hoteli prodajati, bi bile krave zaplenjene. Zdravilo je seveda vsem takoj in temeljito pomagalo.

O razmerah v novi Srbiji. Beograjske »Opštinske novine« so objavile v petek na uvodnem mestu članek, ki se predvsem peča z bivšimi generalnimi direktorji, direktorji, poddirektorji, nadinspektorji, svetniki in načelniki bivše jugoslovske prestonice. Med drugim pravi pisec, da je ta krog »višjih« Beograd in ostalo prebivalstvo samo izmoglaval in da je bil res zadnji čas, da se »delokrog« teh ljudi zmanjša oziroma sploh onemogoči, saj ni bilo nikoli stvarne potrebe za tako ogromno število takšnih »voditeljev«. »Opštinske novine« omenjajo tudi beograjske dame, ki so prej ustanovile veliko število najrazličnejših humanih društev, samo da je bilo več predsednic in podpredsednic, poleg tega pa s svojimi »društv« izživala najrazličnejše afere. Zdaj se bodo tudi te »dame« morale posvetiti realnejšemu delu, če bodo hotele živeti gospodinjstvu.

Hotelsko življenje v Beogradu. Med bombardiranjem Beograda je bilo v Beogradu več velikih hotelov popolnoma uničenih. Nepoškodovani so ostali »Balkan« na Terazijah, »Praga« v Balkanski ulici in »Majestic« v bližini znane kavarne »Ruski car«, ki vsi trije zdaj redno poslujejo. Tudi več manjših hotelov je ostalo nepoškodovanih. Precej poškodovani je bil tudi znani hotel »Moskva«, ki pa ga zdaj naglo popravljajo, tako da bo menda že kmalu odprt. Beograd bo tako spet dobil svoj stari priljubljeni lokal, saj je bila kavarna hotela »Moskve« ena najbolj priljubljenih v Beogradu, zlasti znana pa je bila kot zbirališče beograjskih Slovencev in sploh Slovencev, ki so prihajali v Beograd.

Razmere na beograjski univerzi. Beograjska lista obširno razpravlja o razmerah na beograjski univerzi. Največji kamen spotike so jima bivši rektor Petar Micić ter profesorja Ivan Gajja in Vladimir Corović, ki jih označujejo kot masonsko-židovski triumvirat. Oba lista napovedujeta, da se bodo razmere na beograjski univerzi že v najkrajšem času temeljito izpremenile, tako da bo univerza postala resničen znanstveni zavod, kar doslej ni bila.

Dvanajstkrat kri za moža

Iz Roviga poročajo o ženi, ki je dala že dvanajstkrat svojo kri, da bi rešila življenje svojega bolnega moža. Kmetica Josipina Botoni, stara 37 let, se je pred dnevi že dvanajstkrat prijavila v bolnišnici v Flessu, kjer so zdravniki izjavili, da bodo njemu možu Otaviu morda le rešili življenje s ponovno transfuzijo krvi. Junaška žena se je brez oklevanja spet odločila za plemenito dejanje, da bi rešila že dolgo bolnega moža.

DOBER IZGOVOR

Fric svoji soprogi: Ženica, pozabila si, da je danes moj rojstni dan. Žena: Da, dragi moj, priznam, toda pozabila sem na to, zato ker danes ne izgleda tako, kakor da si eno leto starejši.

Od trattorie do farmacie

Kako nastajajo novi ulični napisi trdijo — Najprej so opozorile naše gostilne

Ljubljana, 10. junija. Nad našimi uličnimi napisi so se prejšnje čase gosti Ljubljane iz tujine — zlasti med velesejmom — razbijali glave. Najlaže so se se znašli po celovskih izveških, po brivskih krožnikih, urah nad vrati urarskih delavnic, škornjev — čeprav so bili pločevinasti — pri čevljarjih in podobnih »napisih« iz za stoletij nepismenosti. V Ljubljani je še precej hiš, »kjer bog roko ven moti«, označenih s čudnimi košaricami, ki naj vpadajo grozde, a da tam točno pivo, nam pove lepo nakodran šop obljuba. Vendar je vprašanje, ali imajo lahko takšni izveški tudi mednarodni pomen ali pa služijo predvsem le obiskovalcem z dežele, iz krajev, kjer je še bolj ohranjen izročilo celovske dobe. Tudi, ki si niso vedeli pomagati drugače, so iskali trdnice po izložbah; po razstavljenem blagu so se mnogo laže orientirali kakor po samih napisih.

PRVI NOVI NAPISI

Razumljivo je, da so tudi italijanskim vojakom naši ulični napisi delali velike preglavice. Izmed vseh lokalov so najbolj pogosto že v začetku obiskovali trafike. Toda trafike ni bilo tako lahko najti. Če so že kje zagledali napis »trafika«, po njem pač niso mogli soditi, da je tam na prodaj tobak. Traffico pomeni v italijanski trgovini, kupčijo v splošnem. Ime trafika smo Slovenci prevzeli iz nemščine. Slovensko ime »prodaja tobaka« je manj v rabi, še manj pa tobakarna. Zato je tudi razumljivo, zakaj so si prodajalci tobaka med prvimi priskrbeli časne napise. V Italiji je v rabi ime »rivendita di tabacchi«, a rivendita pomeni nadaljnjo, ponovno prodajo ali poprodajo, prekupevanje; pravi trgovec s tobakom je namreč tisti, ki tobak kupuje neposredno v tovarni. Toda novih napisov si niso prvi priskrbeli le trafikanti; še prej so jih imele mnoge gostilne. Kmalu so dobile časne italijanske napise tudi odvnetiške pisarne, dalje notarji, zdravniki in zobni zdravniki. Razumljivo je, da so skušali na svoje lokale čimprej opozoriti tudi brivci.

POVSOD »TRATTORIA«

Stevilne vrste prodajal in obrti imajo v italijanski imena, ki se končujejo na »-ria«, kakor so ljudje ugotovili po napisih, n. pr. panetteria (pekarna), macelleria (mesarija), sartoria (krojačnica) in trattoria. Ime trattoria je postalo najbolj

popularno, ker je pri nas pač toliko gostiln, da lahko na vsakem koraku beremo to blagovno besedo. Pri nas delajo podjetniki gostinske stroke točno razliko med gostilnami in restavracijami, gostilnami in krčmami, pivnicami in gostilnami. Za gostilno velja gostinsko podjetje, ki nudi gostom tudi jedila stalno, ne le pijače, krčma pa je neke vrste okrepčevalnica, kjer lahko dobijo razen pijače prigrizek, ne pa tudi toplih jedi na izbiro. Restavracija je boljše vrste gostilna, kar spredvidno tudi po italijanskih napisih. V »trattoria« strežejo gostom tudi z jedili. Nikjer pa ne zasledimo napisa »staverna«. Prej je bilo pri nas ime taverna (iz latinščine taberna) skoraj bolj znano kakor trattoria. Najbolj je znana — osterija, italijanska osteria. Naši ljudski pisatelji so pogosto rabili izraz oštr in Ljubljanci že po tradiciji hodijo v nedeljo v »osterijo«. Vendar zdaj nikjer ne beremo napisa »osteria«. Menda se nam ne zdi dovolj tuji. Imena osterija pa nismo nikdar tudi rabili kot slovenski napis, najbrž, ker smo se bali jezikoslovcem. Toda to ime izhaja prav tako iz enega in istega vira kakor slovenski gost, nemški Gast, mednarodni hospital in hotel, španski hosteria, gostilna, latinski hospitium, gostiljnost in še mnogi drugi, kajti v latinščini pomeni hospes tujec, torej človek, ki je v gosteh.

MACELLERIA — MESARIJA

Ali se vam ne zdi, da ti besedi podobno zvenita? Tudi v slovenski rabimo za nekake, trgovce in obrtnike lokalne imena z enako končnico kakor Italijani. Pravimo tudi pekarija, ne le pekarna, vrtnarija ali vrtnarstvo, dalje branjarja, mesarija itd. Sprehod po mestu nudi lahko lekcijo iz italijanščine, toda treba si je seveda zapomniti celo besedo, ne pa samo njeno končnico. Najprej so ljudje znali, kaj pomeni latteria (mlekarna), panetteria (dolslovno prevedeno bi bilo: kruharna), libreria (knjigarna), ne le, kaj je trattoria. Če napravim zanimiv eksperiment, vprašujoč po italijansko tudi preproste ljudi za takšne vrste lokalov, ti takoj pokažejo, kam se je treba obrniti. Zdalj mnogi tudi že vedo, da je bottega prodajalna, čeprav tega napisa ne bereš nikjer, in da je negozio ali commercio trgovina. Prav tako vedo, kaj pomeni farmacia, toda v rabi je bolj latinska kakor italijanska izgovorjava.

NOVIH NAPISNIH TABEL JE ŠE MALO. Večina novih napisov je pa še začetnih, natisnjenih le na kartonu. Nekateri obrtniki so si v začetku pomagali tudi z napismi, več ali manj posrečeno kaligrafičnih »plastnoročnic«. Začetnih napisov na kartonu bi bilo še mnogo več, ko bi ljudje ne začeli takoj naročati stalnih, solidnejših napisnih tabel. Razumljivo je, da stalnih tabel z dvojezičnimi napisi dostojni ni bilo mnogo na ulicah, ker pač črkostikarji, ki jih v Ljubljani ni mnogo, ne morejo takoj ustreči vsem naročnikom. Črkostikarje čaka še mnogo dela; pomisliti je treba, da je v Ljubljani mnogo trgovin, ki bodo morale imeti vse primerne nove napise. Nekatera podjetja so si v začetku pomagala tudi z napisi na platnu, toda takšen napis zna narediti le črkostikar.

ZDAJ JE PRILIKA

Zdaj je najlepša prilika, da odpravimo pri napisih marsikatero neslanost in jezikovne pomanjkljivosti. Tudi v napisih trdnice na ulicah se kaže stopnja kulture. Ne moremo sicer zahtevati, naj se trdnice prekrstijo, priporočamo pa vsaj lahko, naj bi jezika ne mrcvarile tako javno, kakor so ga nekateri doslej. Prav bi bilo, da bi se pri tej priliki iznebili raznih »salonov«, ki jih je zdaj že toliko, da samo čakamo, kaj bodo še mesarji izvešili napise: mesarski salon. Tako imamo modne salone, ki niso nič drugega kakor delavnice šivilj. Tako si moraš napis »modni salon« šele prevesti v slovenščino: šivilja, a včasih si v zadregi, ker ne veš, ali gre za klobučarsko delavnico, krojačnico ali kaj drugega. Nič bi tudi ne škodovalo, če bi se nazadnje zednili, kako je treba pisati ime pivnice: bife, bufet ali buffet, odnosno če naj rajši ostanemo pri slovenski točlinici ali pivnici. Izvzeti pa bi seveda tudi ne ker je v splošnem zelo malo »avtomatičnega« na njih. Ali je še treba iskati slovensko ime, ko bi lahko lepa slovenska beseda: okrepčevalnica nadomestila vse več ali manj »avtomatičnega« bifeje? Ob tej priliki naj omenimo tudi, da bo poslej za lekarnarje dovolj napis: farmacia — lekarna; brez »apoteke« se bomo tudi razumeli.

Kakor ne bo smel nihče v napisih pačiti italijanščine, tako naj tudi ne mrcvari slovenščine; naj ob lepi italijanščini ostane tudi slovensčina lepa. Slovenski napisi naj bodo v resnici slovenski, v duhu ter slogu književnega jezika, a ne izrodki kramarske nadutosti.

stov. O Gallusovih skladbah v resnici velja to, kar je napisal češki skladatelj Irak po praškem koncertu Glasbene Matice, da se jim prav nič ne pozna prah XVI. stoletja. Poleg Gallusa je na sporedu simfonična glasba, ki jo bo izvajal solist pianist Anton Trost in pomožni orkester orkestralnega društva pod vodstvom dirigenta Škerjanca. Predprodaja v Knjigarni Glasbene Matice.

—lj Na jutrišnji produkciji šole Glasbene Matice, ki bo ob 7 v Mali filharmonični dvorani, bodo nastopili iz klavirskega oddelka učenci gospodične Bradačeve, gospe Dernovske, gospoda Drnovskega, g. Hraševčeve, g. Lipovške, g. Osterčeve, g. Šeske in g. Strukljeve. Iz violinskega oddelka g. Gregorčiča, g. Ivančiča, g. Pfeiferja in g. Staniča ter iz oddelka za čelo g. Seldbanerja. Produkcija nam bo pokazala uspeh študija pri gojenju najrazličnejših stopenj in letnikov šole Glasbene Matice.

—lj Za mestne reveže je stalni dobrotnik g. Bogomil Kobal, Pražakova ulica 10, spet poslal 300 din. Ga. Vida in g. Ivan Sešek. Pod turnom 3, sta v počastitev spomina g. Matije Zamide podarila 200 din, v počastitev g. Petronile Forsterjeve pa je g. dr. Ivan Tertnik, prof. v pok., poslal 200 din, ga. Marija Pretner, Levstikova ulica, pa 150 din. Mestno poglavarstvo izreka dobrotnikom najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranov.

—lj Rdeči križ, sekcija za »socialno pomoč«, poziva vse one, ki so se naselili na področju Ljubljane in ki se doslej še niso prijavili, oziroma niso izpolnili obeh tiskovin, da se zgledajo v pisarni sekcije, Franciskanska ul. št. 6/I med uradnimi urami, t. j. med 9. in 12. ter 15. in 18. uro v naslednjem redu: Osebe, katerih primiki se začnejo s črkami A, B, C, D, E in F naj se zgledajo v sredo 11. t. m., osebe, katerih primiki se začnejo s črkami G, H, I, J, K, L in M v četrtek 12. t. m. Osebe, katerih primiki se začnejo s črkami N, O, P, R, S, Š v petek 13. t. m. in osebe, katerih primiki se začnejo s črkami T, U, V, Z in Z pa v soboto 14. t. m. Vsi drugi izseljenci, ki bodo dospeli na področje Ljubljane, se morajo prijaviti Rdečemu križu v teku 48 ur po prihodu.

—lj Sprejemni izpiti na IV. drž. moški realni gimnaziji v Ljubljani bodo v torek, dne 24. t. m. ob 8. Prošnje, kolkovane z 10 din, se bodo sprejemale v ravnateljevi pisarni v ponedeljek 23. t. m. dopoldne ob 8. dalje, popoldne ob 15. dalje, in sicer dopoldne za učence z začetnicami A—L, popoldne ob M—Z. Prošnji je treba priložiti rojstni list in izpričevalo o dovršeni ljudski šoli (šolski izkazi ali kakršna koli letna izpričevala ne veljajo!) — Ravnateljstvo.

—lj Nove napisne table za pošte. Včeraj so začeli izvešati nove pločevinaste table za pošte, ovalne oblike. Napisi so okusni in lahko čitljivi. V zgornjem polkrogu je italijanski napis, v spodnjem pa slovenski: Pošta, telegraf, telefon. Kraljevina Italija — Pokrajina Ljubljana.

—lj Gospa in gospod Ivanika in Viktor Kristan darujeta za socialno akcijo Rdečega križa 150 din mesto venca na grob dobrega prijatelja Joška Pogačnika. Iskrena hvala!

—lj Sprejemni izpiti na III. moški realni gimnaziji v Ljubljani bodo v torek 24. t. m. ob 8. Prošnje, kolkovane z 10 din se bodo sprejemale v ravnateljevi pisarni v ponedeljek 23. t. m. dopoldne ob 8. dalje, popoldne ob 15. dalje in sicer dopoldne za učence z začetnicami A—L, popoldne ob M—Z. Prošnji je treba priložiti rojstni list in izpričevalo o dovršeni ljudski šoli (šolski izkazi ali kakršna koli letna izpričevala ne veljajo!) — Ravnateljstvo.

—lj Makimalne cene zelenjave je mestni tržni urad spet določil s soglasjem gospodinj in prodajalcev za ta teden takole: špinača brez stebel do 8 din, vrtni radič do 10 din, otrebljena koleraba 3 do 10 din, gošča zelenjave za juho 0.50 din, domača čebula 5 din in krompir do 2.50 din kilogram. Opozorjamo, naj gospodinj s preplačevanjem nikar same sebi ne draže živili!

—lj Obvezno cepljenje koz opravlja mestni fizikat po vsej občini natanko po razporedu, ki je razviden z velikih lepakov, nalepljenih po vsej občini na cerkvah, šolah in razglasnih deskah. Starši in redniki naj vestno opravijo svojo nalogo ter otroke o pravem času zanesljivo prinesejo na določeni kraj k cepljenju, kakor je razvidno z lepakov, da ne bodo imeli sitnosti in še težjih posledic.

Fabbrica profumerie saponi profumato cerca RAPPRESENTANTE introdottissimo provincia Lubiana. Offerte Cantele Profumi Padova.

Tovarna parfumerije, parfimiranega mila išče dobro vpeljano ZASTOPNIKA za Ljubljansko pokrajino. Offerte na: Cantele, Profumi, Padova.

Francobolli per collezioni

Acquistiamo collezioni, blocchi, serie, nuove emisioni ai migliori prezzi. — Offerte a ditta SAVARESE — Compra - Vendita - Cambio — Genova — Via XX. Settembre 139r.

Znamke za zbirke

Kupujemo zbirke, bloke, serije, nove izdaje po najugodnejših cenah. — Ponudbe na trdnico: SAVARESE — Compra - Vendita - Cambio — Genova — Via XX. Settembre 139r.

Francobolli per collezioni

Acquistiamo collezioni, blocchi, serie, nuove emisioni ai migliori prezzi. — Offerte a ditta SAVARESE — Compra - Vendita - Cambio — Genova — Via XX. Settembre 139r.

—lj Gradbeno delo ne počiva. Gradbeno delo v Ljubljani in okolici ni zamrlo. Na Mirju so šele pred kratkim pričeli zidati dve večji stanovanjski hiši, ki sta že pod streho, prav tako je bila zadnji čas dograjena trinadstropna stanovanjska hiša v Voljnjakovi ulici, še več pa se zida na Ljubljanskem polju, proti Ježici, v Šiški in Dravljah. Na ljubljanskem polju med Malo vasjo in Šiško zidajo pet enostanovanjskih in dvostanovanjskih hiš, nekaj manjših hiš pa grade tudi na Viču.

—lj Gallusove motete in madrigale bo pel pevski zbor Glasbene Matice Ljubljanske na koncertu v ponedeljek dne 16. t. m. v veliki Unionski dvorani. Gallusa štejejo poleg Palestrine in Orlando di Lassa k največjim klasikom XVI. stoletja. Njegove melodije in harmonije pa so danes prav tako sveže kakor pred 350 leti. Zato jih tako pogostokrat srečujemo na koncertih vseh evropskih združenj madrigali.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Globoka ljubljanska zgodba s najboljšimi italijanskimi igralci.

ROMANTICNA PUSTOLOVSČINA

Gino Cervi, Assia Noris, Leonardo Cortese

KINO MATICA. Tel. 22-41.

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri;

Kino SLOGA, tel. 27-30

Danes poslednjic

INDIJSKI NAGROBNIK SPOMENIK

Film orientalske

inscenacije po romanu Teje Harbou

Danes ob 16., 19. in 21. uri

Kino UNION, tel. 22-21

Najslavnejša italijanska pevka Toti Dal Monte poje v filmu

KARNEVAL V BENETKAH

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri;

Naše gledališče

D R A M A

Začetek ob 19.30 uri

Torek, 10. junija: Bog z vami, mlada leta! Red A

Sreda, 11. junija: Cigani. Izven. Ljudska predstava po izredno znanih cenah ob 14 din navzdol.

Oxillo in Camasio »Bog z vami, mlada leta!« (Addio, giovinezza!). Ljubljana trojeznika, ki pokaže izrez iz življenja mladega študenta v Turinu, njegovo ljubzensko zgodbo in okolje, v kateri se dogaja. Igra je pisana s pristno italijansko lahkotnostjo in temperamentnostjo in dobriš mero humorja in čustvenosti. Igrali bodo glavne vloge Kralj, Levarjeva, Mira Danilova, Rakarjeva, P. Juvanov, Slavčeva, Sever, Drenovec, Gregorin, Tiran in Milčinski. Delce, ki je namenjen predvsem zabavi in učinkuje prav prikopno s svojimi deloma čustvenimi, deloma humornimi prizori, bo občinstvu brez dvoma ugajalo. Zrežiral ga je prof. Šest. Predstava drevi v torek bo za abonente reda Turek, jutri v sredo pa za abonente reda Sreda.

Na Telovo bodo igrali v Drami ob 19.30 kot predstavo izven abonmaja po izredno znanih cenah ob 14 din navzdol F. Milčinskega igr »Cigani«. Humor in šegavost odlikujeta dejanje, ki se godi na podeželski sodnji in v gostini. Pri igri sodelujejo v glavnih vlogah naša komika: Daneš, Cesar in Lipah, nadalje: Drenovec in Gabrijelečeva, Peček in Nablodec I. dr. Opozorjamo na nastop priljubljenih kupletistov Joška in Ježka, ki bosta pri tej predstavi pela aktualne kuplete.

O P E R A

Začetek ob 19. uri

Torek, 10. junija: Don Kihot. Red Turek. Sreda, 11. junija: Baletni večer. Red sreda.

Drevi ob 19. uri bodo peli v Operi Masenetovo opero »Don Kihot«, v kateri bodo poleg Primožiča in Betetta peli glavne partije: Kogejeva, Polajnarjeva, Ivančičeva, M. in B. Sancer ter Anžlov. Vrednost opere obstoji tako v libretu kakor v glasbeni koncepciji. Dirigent: D. Zebre. Režiser: R. Primožič. Predstava drevi v torek bo za Turek.

V sredo 11. t. m. bo gostovala v naši operi v naslovni partiji Bizetove »Carmen« gospa Zlata Gjunjenac. Odlične pevke sposobnosti, ki jih umetniška družba s svojstvenimi igralskim podajanjem ciganke Carmen, so porok za umetniški užitek prvega reda.

MRAKOVO GLEDALIŠČE

Začetek ob 20. uri

Sobota, 14. junija: »Sinovi starega Rimljana«. Ljudska predstava po izredno znanih cenah ob 2 do 15 din.

Soprog svoji ženi: Nezasišano in brezobzirno — bolan sem, pa me tako razjezi, da bi iz kože skočil. Žena: Le skoči, saj mi je itak zdravnik povedal, da nisi več v svoji koži.

Rappresentanze

ciocolato cacao e generi alimentari cercansi per Emilia - Romagna. Depaulis, Bologna, Via E. Masi 7.

Zastopstva

za čokolado, kakao in jestvine za Emilio - Romagna sprejmemo. Depaulis, Bologna, Via E. Masi 7.

Pianoforti usati

acquistiamo. Indicare prezzo e marca. C. Augusto Tallone, Via Bollo 4, Milano.

Rabljene klavirje

kupujemo. Navedite ceno in znamko. C. Augusto Tallone, Via Bollo 4, Milano.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklidi, izjave beseda 1 din, davek posebej. — Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

REKONVALESCENTOM
je poživljajoča in krepijoča pijača le

»AMBROZEVA MEDICA«, ki jo dobite le v MEDARNI, Ljubljana, Zidovska 6, 28. T. 996

DVOSONO STANOVANJE
manjše, oddam za jut. Pojasnila: Ciber, Cojzova cesta 1. 997

GOSTILNO
z inventarjem na prometni cesti, z lepimi lokali, oddam. Pojasnila: Ciber, Cojzova cesta 1. 996

Žaljujoči ostali

Žalostni sporočamo, da se je smrtno ponesrečil naš oče, brat, stric, svak in zet, gospod

Jože Matjan
posestnik in gostilničar v Vižmarjih

Pogreb dragega pokojnika bo jutri, v sredo, ob 9. uri dopoldne iz hiše žalosti v Vižmarjih 31 na farno pokopališče v št. Vidu.

V Vižmarjih, 10. junija 1941.

Žaljujoči ostali

DNEVNE VESTI

— Novo cerkev bodo zgradili na Reki. Pred pričetkom vojne z Jugoslavijo se je reški škof zaobljubil v imenu vsega prebivalstva, da se bo zgradila nova cerkev, posvečena Odršeniku namesto sedanje cerkve sv. Andreja, če bodo mestu prihranjene vojne grozote. Tako se je zgodilo in v najkrajšem času bodo začeli graditi novo cerkev s pomočjo prispevkov vse javnosti. Svetišče bo v bodočih stoletjih pričalo potomcem o dogodku in jih spominjalo na zgodovinske dneve, ki jih je doživela zmagovalna Italija.

— Medard je začel zvesti svoji tradiciji. Strah, da bo v nedeljo na dan sv. Medarda vreme slabo, žal ni bil prazen. Medard je nam prinesel dež in hladno vreme. Včeraj je bil drugi dan njegovih vremenskih muh in pokazalo se je, da je nekaj resnice na tem, kar pravi naše ljudstvo o Medardu. Tudi včeraj je bilo vreme hladno in čez dan je nekoliko deževalo. Snoči se je pa nebo pooblačilo in davi smo vstali v pravem jesenskem vremenu. Deževalo je močno že ponoči. Ozračje se je občutno ohladilo, tako, da je kopanja za enkrat konec, čeprav se je šele pričelo. Neprecenljiva bo škoda, če bo vreme res 40 dni tako, kakor je zdaj. Tolažimo se lahko, da v nedeljo ni ves dan deževalo. V splošnem pa utegnemo res imeti letos hladno in deževno poletje, kar bi imelo zelo neugodne posledice, posebno za vinogradnike pa tudi za kmetovalce.

— Avtomobilski klub obvešča članstvo, kakor tudi ostale avtomobiliste, da se proti predložitvi odgovarjajočih bonov dobi od danes naprej bencin na pumpi Avtokluba, Tyrševa c. 25 in to ob delavnikih od 8. do 12. Na pumpi se lahko dobi tudi nafto in olje. Dalje klub ponovno obvešča svoje člane, da je treba prijaviti vasa motorna vozila do incl. 15. t. m., tudi ona, ki so pod plombo, rekvirirana itd. Tozadevne tiskovine se dobe v Avtokluba, Beethovnova 14 (Palača Dunav), med uradnimi urami od 9—12 in od 17—18 v sobotah pa le od 9. do 12. Avtomobilski klub opozarja, da se morajo menjati evidenčne tablice za vasa vozila na teritoriju Ljubljanske pokrajine do 30. t. m. Izmenjava se vrši na ljubljanskem velesejmu ter je v ta namen potrebno prineseti s seboj prometno knjižico, stari evidenčni tablici, kakor tudi eventualno dovoljenje za vožnjo.

— Nova sola v Mariboru. Te dni je bila otvorena v Mariboru II. nemška dekliska meščanska sola, ki ima 480 učenk. Svečanost otvoritve je bila na sportnem igrišču za šolskim poslopjem, kjer je šolski komisar v kratkem govoru očrtal pomen otvoritve in program dela nove šole.

— Na realni gimnaziji v Kočevju bodo sprejemni izpiti za I. razred dne 23. in 24. junija, obakrat ob 8.30 dalje. Prošnje, kolkovane z 10 din, ki jim je treba priložiti krstni list izpričevalo o dovršeni osnovni šoli, je treba vložiti pri ravnateljstvu do 18. junija. Izpit smejo polagati učenci (učence), rojeni v letih 1928, 1929, 1930 in 1931. Solsko leto se bo zaključilo dne 23. junija. Ob 9. uri bo skupna služba božja, nato pa se bodo razdelila v šoli letna izpričevala. Učenci (anke), ki bodo izdelali IV. razred, bodo morali prineseti še kolek za 100 din. — Ravnateljstvo.

— Smrtina nesreča. Po št. Vidu nad Ljubljano se je v nedeljo raznesla žalosna vest, da se je smrtno ponesrečil znani vižmarški posestnik in gostilničar g. Jože Matjan. Pokojnik, star 67 let, se je odpravil v soboto po opravkih v okolico Brežic, kjer je nakupoval za svojo gostilno vino, ki ga je nameraval tudi takoj odpeljati. Pri nakladanju sodov na tovorni avto pa je padel z avtomobila in se smrtno poškodoval. Umrl je takoj potem, ko

so ga prenesli v bolnico. Pokojni Jože Matjan je bil znan napreden mož, ki je svoj čas pridno deloval v raznih naprednih kulturnih društvih in gospodarskih ustanovah. Že pred mnogimi leti je otvoril v svoji hiši v Vižmarjih tudi splošno znano gostilno, v katero so radi poleg domačinov zahajali tudi ljubljanski izetniki. Pokojnik zapušča razen treh odraslih hčera in sorodstva velik krog prijateljev in znancev. Njegove zemске ostanke bodo prepeljali v št. Vid, kjer bo truplo položeno k večnemu počitku na domačem pokopališču. Blagumu pokojniku ohranimo najlepši spomin. Žalujomo svojcem naše iskreno sožalje!

Iz Ljubljane

—lj Lep jubilej dela je praznovala te dni lastnica znane ljubljanske slaščiarnice ga. Terezija Novotny. Pred 50 leti je ustanovila s svojim zdaj že pokojnim možem Teodorjem slaščičarsko obrt. Letu 1891 sta v Gradščini odprla skromno trgovino, ki se je pozneje razširila in zaslovela, tako da je zdaj med najuglednejšimi v našem mestu. Teodor Novotny je umrl že leta 1906 in po njegovi smrti je vodila vse posle gospa sama, ki je pa tudi že prej na njenih ramah počival velik del skrbí in odgovornosti. Čeprav je stara že 77 let še vedno sama vodi podjetje, v katerem dela marljivo od jutra do večera. Gospa Terezija Novotny je pa znana tudi po svojem dobrem srcu, kar vedo najbolje reveži. Pogosto jo vidimo sredi jate golobov, kako jim z največjo ljubeznijo potresa pičo. Čestitkam mnogih njenih prijateljev, znancev in častilcev se pridružujemo tudi mi z iskreno željo, da bi se slavljenka še dolgo vrsto let veselila tako trdnega zdravja, kakor se ga veseli zdaj in da bi jo spremljala sreča na vsej življenjski poti.

—lj Joško Pogačnik na zadnji poti. Včeraj popoldne je nastopil Joško Pogačnik svojo zadnjo pot. Na Zalah, kjer so ležali njegovi zemski ostanke sredi množice krasnih vencev na mrtvaškem odru, se je zbrala velika množica pokojnikovih sorodnikov, prijateljev in znancev, da se za vedno poslovijo od moža, ki ga bomo ohranili v najlepšem spominu. Izredno veliko število pogrebcev je pričalo, kako priljubljen je bil med nami pokojni Joško, kako velike simpatije je užival in kako težko ga bomo pogrešali. V posebno velikem številu so spremlili pokojnega Joška Pogačnika k večnemu počitku poleg vodstva in uradništva TPD člani in odborniki društev, v katerih je poživljalo in vneto deloval. Potem ko je opravil pater Aljančič ob asistentem ko Zalah cerkvene obrede, so zapeli pevci pretresljivo žalostinko. Ne samo pokojnikovim svojim, temveč tudi mnogim drugim so solze zalile oči ob misli, da odhaja Joško Pogačnik za vedno od nas. Dolg žalni sprevod se je razvil od Zal proti pokopališču Sv. Križa, kjer smo stali v globoki žalosti ko so polagali pokojnikovo truplo v začasni grob. Snivaj mirno svoj večni sen, nepozabni naš Joško!

—lj Železniški prevoz na Tyrševi cesti. Ta prevoz je znan kot velika ovira cestnega prometa. Železniške zapornice morajo biti pogosto spuščene in na obeh straneh prevoza zastajajo številna vozila. Zdalj, ko je nekoliko manj živahen železniški promet, ker ne vozi toliko vlakov na Gorjnsko in ne proti Trstu, zapornice sicer niso tako pogosto spuščene, a razen tega je vožnja toliko proti štajerski in Kamniku. Kljub temu je tam vedno precej živahno. Cestno križišče Bleiweisova—Masarykova in Tyrševa cesta je precej nevarno, zlasti se, ker je slabo pregledno. Zato je prav,

Dve uri v krematoriju

Dober kilogram pepela je vse, kar ostane od mrliča, sežganega v krematoriju — 300 kg premoga za enega mrliča

Neki udeleženec tečaja na bakteriološkem zavodu »Robert Koch« v Berlinu si je pred leti ogledal v družbi sokurzanov berlinski krematorij t. j. poslopje, kjer se sežigajo trupla umrlih ljudi. Svoj obisk je pozneje takole opisal v strokovnem listu.

Dovoljenje za obisk krematorija so dobili z veliko težavo in po odločnem zavzemanju profesorjskega kolegija imenovanega znanstvenega zavoda, od pristojnih javnih oblasti. Dostop v katerikoli krematorij, v času sežiganja mrličev, je namreč najstrožje prepovedan vsakomur brez izjeme: ne minister, ne navaden meščan, ne dijak, ne delavec, ne duhovnik, ne zdravnik, ne novinar, ne najbližji član pokojnikove rodbine, — nihče ne sme v podzemne odseke krematorija, kjer so postavljene peči za sežiganje.

Širokih granitnih stopnic, vodečih k vratom poslopja krematorija samega.

Poslopje je veličastno, zgrajeno iz granita in betona okroglo, z veliko kupolo, nikjer ne vidi nobenega okna. V ozadju poslopja se dviga visok četverkotni stolp: to je dimnik za peči krematorija. Iz stolpa se dvigajo drobne iskrice in gost dim proti mračnemu nebu — krematorij deluje.

Pred vrati je stala skupina ljudi v črnih, žalnih oblekah, spodnje v cilindrih, z ravnimi klobuki in lakastimi čevlji, dame v gostih, dolgih pajčolanih. Komaj slišno ječanje, šepet, gibanje in — težka vrata krematorija se na stežaj odpro.

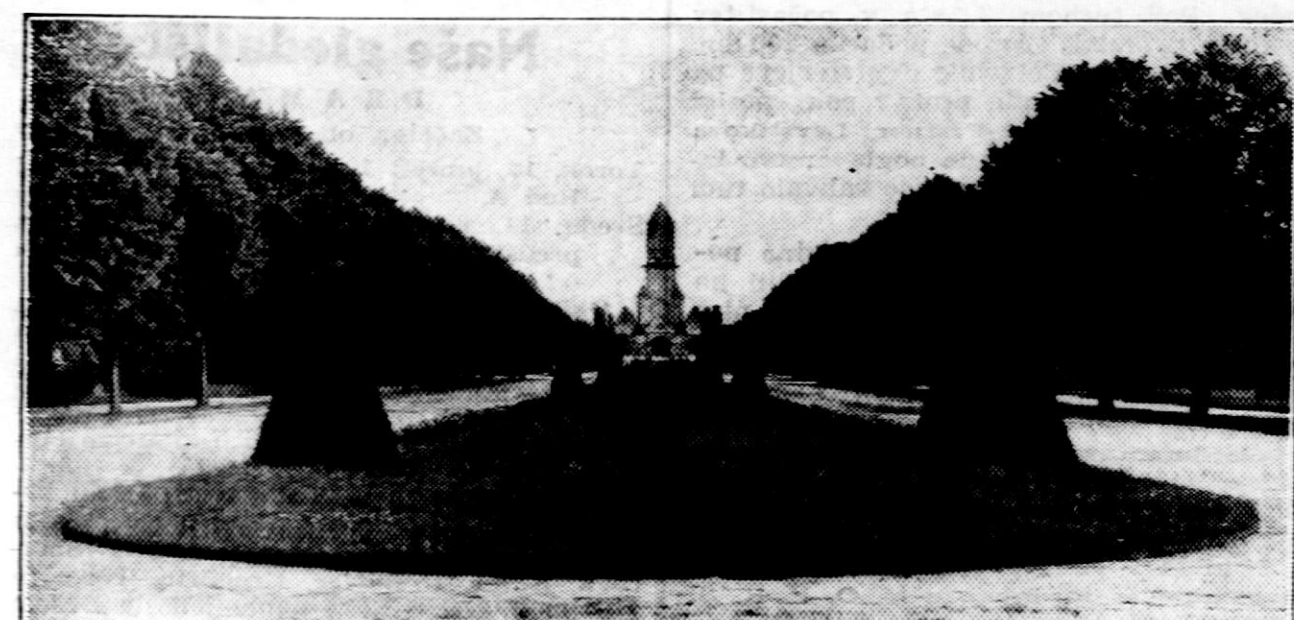
Močan snop električne luči obsije dvorišče in iz krematorija pride 10—12 oseb, ki se počasi obrnejo proti pisarni. Tu bodo počakali 40—50 minut in člani rodbine

nobena mišica na njegovem obrazu ni izdajala njegovega duševnega stanja: on se je pač že privadil tem toge polnim ceremonijam. Ko odjeknejo poslednji akordi mogočno donečih orgel, iztegne svetelnik roki proti mrtvecu in prične govoriti...

Pokojnik je bil star 25 let. Tuberkuloza... Zapustil je ženo in otroke... Bil je dober oče, in pošten mož-uradnik — plemenitega srca... Ali sedaj? Njegovo truplo da pogotne ogenj, a duša njegova ostane na odgovor k Bogu... Kratko in enostavno. — Mlada vdova bolestno in krčevito ihti, ljudje si otrajo z robcu soize... Duhovnik obmolne, a orgle znova zadone, spremljane po kvartetu; melodija posmrtnih korčnice napolni dvorano in opozori prisotne, da je ceremonija končana.

Nevidna roka pritiska na električno stikalo v zidu poleg organista in požene nevidni aparat. Zaeliš se zamolklo brenenje, podobno slabemu grmenju v veliki daljavi in... mrtvaška krsta se zelo naglo, komaj vidno spušta dol v globino. Zaučuje se krik, — nesrečna vdova se naglo približa krsti, vrže na njo šopek belih rož in omahne. Priskočijo člani družine, svetelnik jo prime za roke ter jo tolaži... Na mestu, kjer je dotlej stala mrtvaška krsta, leži zdaj črna marmornata plošča... — široko se odpro vrata krematorija in prisotni svoji kretnji k izhodu.

Mi smo pa odšli v pritičje in potem skozi ozka vrata po strmih stopnicah v podzemne prostore krematorija. Tu se že širi smrad po sežganem mesu. Tu stojita dve peči, podobni našim mestnim pekovskim pečem. Sežigani sta iz posebne, proti ognju zelo odporne opeke (chamotte-oepka) in moreta vzdržati vročino 1200 in več stopinj. Za sežiganje enega mrtveca se potrebuje 300 kg premoga. Peč je dolga 2,50, široka 1,20 in visoka 1,50 m. Zakuri se pod pečjo v posebnem odseku, a v peč,

Crematorio di Dresden — Krematorij v Dresdenu

Bilo je 28 udeležencev ogleda, večinoma zdravniki, biologi in kemiki raznih narodnosti: Američani, Švicarji, Japonci, Nemci, Argentinci, Norvežani, Rusi, Grki in Poljski. Ogled krematorija se je pričel ob sedmih zvečer.

Glavni vhod, skozi katerega se pride na dvorišče krematorija, je zelo velik, vrata so iz masivnega bronu, težka in umetniško izdelana. Stebri ob vratih so iz surovega granita in na njih kipi iz marmornja — dva klečeča angela, sklenjenih rok in sklonjenih glav v znak žalosti in joka. Poleg vhoda je hišica čuvaja dvorišča. Od vhoda pa do poslopja krematorija vodi veličastna aleja, zasajena z velikimi stoletnimi drevesi, med katerimi stojijo nagrobni spomeniki iz granita, marmornja in bronu. Človeku se zdi, da je prišel na lepo urejeno velikomestno pokopališče, — toda pod tem spominko ni nihče pokopanih — so to le same imitacije grobov.

Aleja je tajinstvena in mračna, naokoli vlada grobna tišina, prešinja te nekakšen strah, na dušo ti lega težko breme... Da, tu ni mesta veselju in smehu, tu je tuga in jok... Razen nas prihajajo ljudje, močje in žene v črnih oblekah, čuješ tu in tam težak vzdih ali zamolklo ječanje...

Čuvaj dvorišča, ki je bil obveščen o obisku in njegovem cilju, je odvedel obisko-

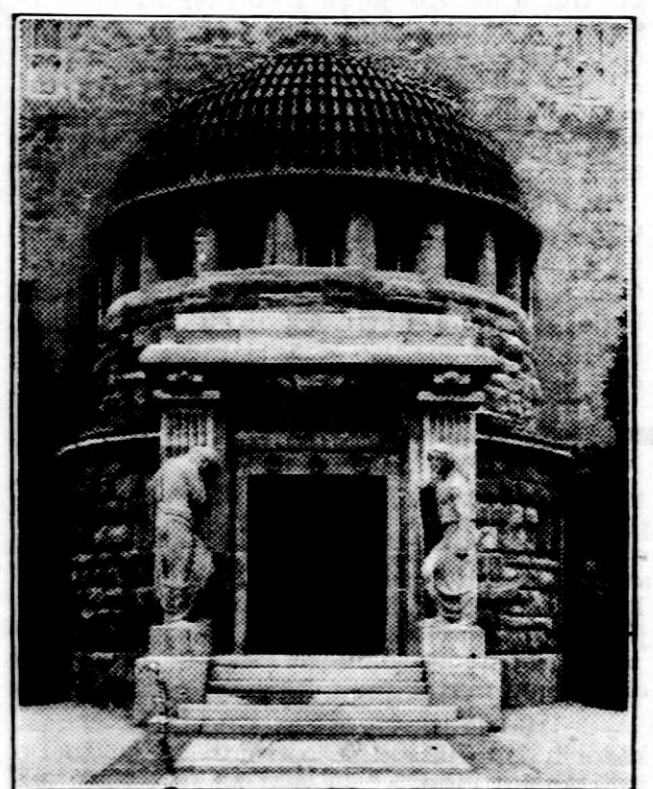
sežganega dober kilogram pepela. To je vse, kar je ostalo od njihovega drugega pokojnika.

Vstopili smo počasi v razsvetljeno dvorano krematorija. Čuvaj vhoda, krepak Prus v uniformi s palico v roki, je prešel pričujoče in ko so se legitimirali, jim je pokazal s palico na marmornate stopnice, vodeče na galerijo krematorija.

Tam so orglje in poleg njih 4 peči — kvartet. Dolgi v pritičju, v obliki amfiteatra, so postavljeni stoli in stolci, tla so pogrnjena s preprogami temne barve. V ozadju vhoda, na nasprotni strani je estrada, lepo okrašena s cvetjem in električnimi lampijončki. Izpred estrade, na marmornatem podstavku stoji črna mrtvaška krsta, okrašena z ornamentami v obliki palmovih vej. Krsta je pokrita in na njo sta položena dva venca in nekaj šopkov cvetja.

— Na estradi, stoji nepremično lik kip, visok obrat človek, v žaketu, resnega, izrazitega obraza. Njegov oster pogled je usmerjen navzgor — v kupolo krematorija, kjer visi velik električni lesteneč, čigar tajinstvena krvavo-rdeča luč navdaja človeka s strahom. — To je svetelnik — duhovnik.

Zidovi krematorija so iz temnega granita in povsod je vse okroglo, v pravilni liniji, z vdolbenimi nišami, v katerih stoji

Crematorio di Platen — Krematorij v Platen

kjer se seže truplo, prihaja skozi nalašč za to napravljene odprtine v dnu in na stranek vročina; švigajo plameni, ki hitro sežgo i krsto i mrtveca. Tla krematorijske peči so podobna tlu in ves pepel zgorale krste in trupla pada skozi sitasto dno v poseben oddelek peči, kjer se zbere in odda rodbini sežganega.

Odprtine teh peči imajo zatvornice v obliki celic s premerom 50 cm. Sredi zatvornice je luknjica, skozi katero se more pogledati v peč. In tudi te luknje so zaprte z zatvornico. Za potiskanje krste v peč so posebne avtomatske tračnice ali drogi. Krsta se postavi na te tračnice, zatvornica na peč se odpre, tračnice se prične pomikati in odpeljejo krsto v peč ter se vrnejo prazne na svoje mesto; zatvornice se zapro — in ogenj opravi svoje delo.

Za spuščanje mrtvaške krste iz zgornje dvorane krematorija v podzemlje, kjer so peči, je poseben avtomatski stroj in pogon istega je poleg organista — na galeriji krematorija.

Tu smo našli krsto s šopkom belih rož na pokrovu; pokojnik je čakal, da pride na vrsto... — Krsta je iz jelovine, enako tudi vsi okrasni na nji, zabita je z lesenimi žebelji; nikjer nobene kovine. Po želji pokojnikove družine bodo sežgani tudi venci in klet cvetja na krsti. Na pokrovu krste je ležal bel okrogel kamen iz ognja varne glinice in na njem je vrezana številka 1747, to je zaporedna številka pokojnika, ki bo sežgan. Ko truplo popolnoma zgore, se

more po tem času dobiti žetovnost onega, ki je bil sežgan.

Med našim obiskom sta bili obe peči krematorija zasledeni: v eni je zgorela vdova 40 let, v drugi prometni uradnik, ki si je bil končal življenje. Dva možaka sta stala poleg stražnih peči in nam pojasnjevala vse potrebno.

Pogledal sem skozi odprtino — in zagledal prizor, ob katerem so se mi naježili lasje. Sredi peči je ležal žareč okostnjak prometnega uradnika, z glavo obrnjen proti odprtini, noge skršene. Lobanja je bila počena in iz nje so se polagoma cedili mozgani, raztopljeni kakor ogelje. Bledi trepetajoči ognjeni jeziki, podobni kačjim jezikom, so lizali okostnjak od vseh strani in kosti so se razletavale v tisoče iskrice, ki so padale dol in se izpreminjale v prah... — Zidovi peči žare, okostnjak dobiva krvavo-zlato barvo, vročina znaša 1000 stopinj!... Pri tej temperaturi poginejo tudi klice tuberkuloze, kolere, kuge, tifusa in vsake druge klicne bolezni. Ogenj umiši vse in spremeni v pest pepela i carja i meščana, i bogataša, i prosjaka, učenjaka in beba...

Slednjič smo odšli še nižje: v oddelek, kjer so postavili gornjih peči. Tu je naš spremljevalec odprl celicna vrata in zagledal smo zadnje ostanke človeškega okostja, ki izgorevajo do konca. V pepelu je tudi oni kamen z zaporedno številko, po kateri se ugotovi prah sežganega človeka.

Sežiganje enega mrtveca traja 40 minut. Krsta in truplo popolnoma zgorita in se spreminita v pepel, samo redko ostane ko-

stek vrtena v satifniku; ta kost je precej kompaktna, a se pri najhujšem udarcu s roko sesuje v prah in pepel. Od mrtvaške krste in človeka ostane samo 1,50 kg pepela in to je vse....

Vrtili smo se v gornji oddelek. V njem sta bili dve mrtvaški krsti, v njih dva pokojnika, krste so stale na premičnih tračnicah. Prišli smo baš o pravem času: pri pečeh se odpro celicne zatvornice in krste hitro izginejo v njih. Kakor bi z očesom trenil se zapro zatvornice in vzvodi — in tračnice se vrnejo same na svoje mesto. Stopim k odprtini v peč in pogledam v njo: modro zenlenkast plamen kot oblodek objame mrtvaško krsto, zasliši se rahlo prasketanje in v 2 minutah ni več lesene krste, ni obleke, temveč gori že truplo... Neprijeten smrad gorečega mesa se razširi po prostoru... Mrličeva glava se nagne na levo stran, noge se mu vpgonejo v koleno. V 10 minutah je zgorelo vse meso, ostalo je le žareče okostje, počena lobanja in kipeči mozgani, ki polagoma košček za koščkom izkapljajo iz lobanje.

Končno smo odšli iz tega modernega pekla zopet v veličastno dvorano krematorija. Duhovnik je bil pravkar zaključil svoj govor ob krsti, orglje igrajo tužno melodijo posmrtnih korčnice, sliši se bolestni jok... Še en grešnik gre »doli« in v pičli uri bo dobila njegova družina v krematorijski pisarni 1,50 kg pepela — to je vse, kar je ostalo od krone stvarstva — človeka...

Nov železniški vozni red

O polnoči med sredo in četrtkom dne 11—12. junija t. l. se uveljavi na progi Ljubljana—Postumia Gr. in Ljubljana—

Vrhnika novi vozni red. Od tega časa dalje vozijo dnevno redno naslednji vlaki:

na progi LJUBLJANA—BOROVNICA via dakt

Vlak št. 630b odhod iz Ljubljane ob	6.05, prihod k viaduktu ob	6.54
Vlak št. 632b odhod iz Ljubljane ob	11.40, prihod k viaduktu ob	12.19
Vlak št. 634b odhod iz Ljubljane ob	18.25, prihod k viaduktu ob	19.14
Vlak št. 631b odhod od viadukta ob	6.57, prihod v Ljubljano ob	7.30
Vlak št. 633b odhod od viadukta ob	12.32, prihod v Ljubljano ob	13.05
Vlak št. 635b odhod od viadukta ob	19.17, prihod v Ljubljano ob	19.49

na progi LOGATEC—POSTUMIA GR.

Vlak št. 612a odhod iz Logatca ob	7.24, prihod v Postumio ob	8.07
Vlak št. 614a odhod iz Logatca ob	9.10, prihod v Postumio ob	9.50
Vlak št. 616a odhod iz Logatca ob	12.05, prihod v Postumio ob	12.45
Vlak št. 618a odhod iz Logatca ob	13.20, prihod v Postumio ob	14.00
Vlak št. 620a odhod iz Logatca ob	15.30, prihod v Postumio ob	16.10
Vlak št. 622a odhod iz Logatca ob	18.39, prihod v Postumio ob	19.20
Vlak št. 624a odhod iz Logatca ob	20.30, prihod v Postumio ob	21.10
Vlak št. 611a odhod iz Postumie ob	5.15, prihod v Logatec ob	5.55
Vlak št. 613a odhod iz Postumie ob	7.10, prihod v Logatec ob	7.48
Vlak št. 615a odhod iz Postumie ob	9.57, prihod v Logatec ob	10.34
Vlak št. 617a odhod iz Postumie ob	11.22, prihod v Logatec ob	11.59
Vlak št. 619a odhod iz Postumie ob	13.17, prihod v Logatec ob	14.01
Vlak št. 621a odhod iz Postumie ob	16.20, prihod v Logatec ob	17.00
Vlak št. 623a odhod iz Postumie ob	18.20, prihod v Logatec ob	19.01

na progi LJUBLJANA—VRHNIKA TRG

Vlak št. 8030 odhod iz Ljubljane ob	5.55, prihod na Vrhniko trg ob	6.30
Vlak št. 8032 odhod iz Ljubljane ob	7.50, prihod na Vrhniko trg ob	8.25
Vlak št. 8034 odhod iz Ljubljane ob	10.25, prihod na Vrhniko trg ob	11.00
Vlak št. 8036 odhod iz Ljubljane ob	12.00, prihod na Vrhniko trg ob	12.35
Vlak št. 8038 odhod iz Ljubljane ob	14.00, prihod na Vrhniko trg ob	14.35
Vlak št. 8040 odhod iz Ljubljane ob	17.10, prihod na Vrhniko trg ob	17.45
Vlak št. 8042 odhod iz Ljubljane ob	19.10, prihod na Vrhniko trg ob	19.45
Vlak št. 8031 odhod z Vrhnike trga ob	6.39, prihod v Ljubljano ob	7.15
Vlak št. 8033 odhod z Vrhnike trga ob	8.34, prihod v Ljubljano ob	9.10
Vlak št. 8035 odhod z Vrhnike trga ob	11.09, prihod v Ljubljano ob	11.45
Vlak št. 8037 odhod z Vrhnike trga ob	12.44, prihod v Ljubljano ob	13.20
Vlak št. 8039 odhod z Vrhnike trga ob	14.44, prihod v Ljubljano ob	15.20
Vlak št. 8041 odhod z Vrhnike trga ob	17.54, prihod v Ljubljano ob	18.30
Vlak št. 8043 odhod z Vrhnike trga ob	19.54, prihod v Ljubljano ob	20.30

Vsi vlaki proge Ljubljana—Vrhnika trg imajo iz Vrhnike trga avtobusno zvezo na

Logatec na vlake Logatec—Postumia Gr. in obratno.

Visoka starost

Statistično hočejo ugotoviti, da pride na milijon ljudi okrog 225 žensk, ki dosežejo starost nad sto let, moških pa samo okrog 82. Najstarejši človek, če izzamemo svetopisemskega Metuzalema, je bil 190letni možakar, katerega je prof. Neanovius v družbi 188letnega predstavljal svojim slušateljem. Pravičljiva je najbrž starost nekoga Rusa, ki je baje dočakal 202. leto in ki se je leta 1825 še hvalil, da je živel ob smrti Gustava Adolfa. Je pa avtentično, da je Luise Truxo v Južni Ameriki pri neki nezdolji umrla v 175. letu starosti. 6. decembra 1870 je umrl ribič Heinrich Yenkins, star 169 let. Jožef Surlington je izdihnil svojo dušo v 160. letu in zapustil dva sinova v starosti 103 in 109 let. Ana Canchie je dočakala 150 let, družbo ji je pa dal njen 175letni stric. St. Mungo, glasovski škof, je baje umrl v 185. letu starosti.

Kirurg Politman, strasten pivce, je dočakal 141 let in kirurg Espagar, prav tako strasten pijanec, 112 let. Elizabeta Dueux, ki je izpila 30 do 40 skodelic kave dnevno, je dočakala starost 140 let.

Angleški kmet Thomas Parre v staro-

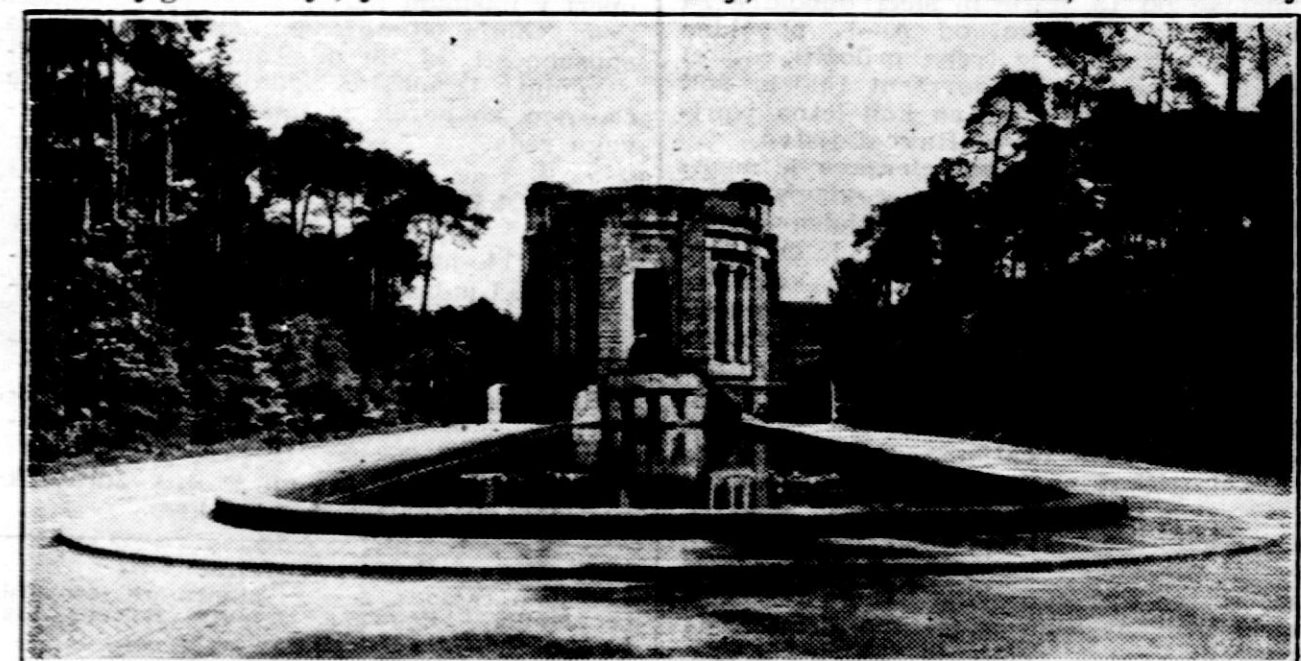
sti 101 leta še zaradi moralnih deliktov kaznovan, je v 140. letu poročil neko vdovo, ki se 12 let ni pritožila čez njegovo starost. Umrl je v 152 letu. Nemški general Franke je bil star 130 let, ko je umrl. Stoletniki so torej eklatanten dokaz, da ne velja vedno pravilo, češ da se človek po 60. letu naglih korakov bliža grobu.

Film o slepih

Nedavno je neka italijanska filmska družba razpisala konkurz za scenarij filma o slepih. Zgodilo se je pa, da nihče izmed pisateljev v določenem roku ni postal besedila, ki bi služilo za izdelavo zaželenega filma. Združenje slepcev je zaradi tega imenovalo posebno zastopstvo, ki bo proučilo italijansko književnost v kolikor obravnava socialne in druge probleme slepcev in bo na podlagi tega izbralo primeren besedilo za film o slepih.

POKVARJENI ZGLEDI

— Zakaj ste pa zapustili svojo zadnjo službo, gospodična? — Ker me je hotel ravnatelj poljubiti. — Škoda, a vaši zgledi pri nas so bili tako sijajni.

Crematorio di Lissa — Krematorij v Leipzigu

vele k drugim vratom na koncu dreveroda. — Prišli smo na drugo manjše dvorišče, tikovano z granitnimi kockami, z okroglo arkado in visokimi kolonami; to dvorišče spominja v mnogem na stare stieje rimskih, mavretanskih in jeruzalemskih svetlišč. Desno od vhoda je pisarna krematorija, na levi strani pa kapela, v kateri so mrtvaške krste z umrlihi, katerih trupla bo pogotilni danes ogenj krematorija.

Nasproti vhoda, v ozadju dvorišča je več

žare s prahom sežganih. Žare so iz bronu, jekla in medu. Na vsaki je napis: ime in priimek sežganega, dan njegovega rojstva in dan smrti. Mnoge žare imajo tudi fotografije.

Železna vrata krematorija se zapro. Člani rodbine umrlega, njegovi prijatelji in znanci, zasledijo odkazana jim mesta. Organist udari na klavijature orgel in veličastno-tužna melodija zadoni pod svode oboka modernega pekla... Svetelnik je stal nepremično in ravno in nobena poteza,

Tito A. Spagnol:

IZDAJALSKA PUNČKA

Roman

Spremljala sem jo. Njen glas se je bil močno izpremenil. Mislim, da ji je morda neprijetno, da bi jo kdo videl v družbi z menoj, toda čemu me je potem takem prosila, naj jo spremim prav v trenutku, ko se je pojavil oni drugi?

Čez pet minut je bila pa zopet prejšnja in tako sva prišla do ceste, vodeče k vili. Poslovila se je od mene in se mi zahvalila s toploto, ki se mi je zdelala glede na malenkostno uslugo pretirana.

Moje poznavstvo z ljudmi, živčnimi v vili Camino, je bilo torej kakor vidimo dokaj površno in stiki bi bili postali še manj tesni, če bi mi ne bil stric Poldo pred tisto pomembno nočjo šestnajstega avgusta opetovano prigovarjal, naj zahajam tja.

Hišnik je bil pretresen. Ta čas, ko se je odkrival, se mu je odvela suknja in tako sem lahko opazil, da je bil oblečen samo na pol.

— Grofice smo našli mrtvo, — je zajecjal. — Ne vem, kaj se je zgodilo z njo... Gospodična Ida me je zbudila in mi naročila, naj odhitim k vam po vas in po Don Poldu, šofer pa pripelje našega zdravnika iz mesta... Zdaj ponoči telefon ne deluje.

Govoril je razburjeno in glas se mu je zatikal.

— Ze prav, — sem mu dejal. — Obvestim samo strica, potem pa takoj odidem z vami.

Strica Poldu sem srečal na stopnicah, po katerih je prihajal doli za Catino. Oba je zbudil glas zvonca.

— Stric, iz vile so prišli po nas. Grofici Matildi se je menda pripetila nesreča. Ta čas, ko se boš oblačil, odhitim s hišnikom naprej. Obleci se toplo, ker je hladno.

— Nesreča? Kaj pa se je zgodilo?

— Lorenzo ne ve povedati nič drugega, kakor da so našli grofice nepremično ležečo na tleh. Najbrže je mrtva ali pa umira.

— Catina, obvestite brž kaplana, da pride mimo, da vzamem zadnjo popotnico! — je dejal stric Poldo, sam pa je odhitel po stopnicah gori, da bi se oblekel. Odšel sem in se napotil proti vili z Lorenzom, ki me je le težko dohitel. Zvečer, kmalu po deseti, je prihurjela silna nevihta in hlo je do pol dvanajstih kakor iz škafe. Potem je dež ponehal, toda sledil mu je močan veter, ki je še vedno brlil. Tu pa tam so bili oblaki pretrgani in na jasnem nebu je migljalo nekaj zvezd, a noč je bila temna, ker lune ni bilo na nebu.

Ko sem prišel do vile, sem bil tudi jaz močno upeljan. Lorenzo je bil zaostal, nisem ga pa čakal, temveč sem stopil v veliko vežo, kjer je gorela samo ena stenska svetilka.

Veliko poslopje je stalo mirno in tiho, toda nekdo je moral slišati, kako sem hitel po stopnicah.

— Semkaj, gospod doktor!

Stopil sem k vratom, kjer je stala na pragu že priletna žena, sobarica grofice Matilde, kakor sem pozneje zvedel. Odvedla me je v prvo nadstropje, kjer mi je odprla vrata v salon.

Stal sem pred grofom Pierom in grofico Aminom, otrokoma grofice Matilde, in pred grofom Stampo, Amininim soprogom. Prisotni sta bili tudi gospodična Ida in sobarica.

Grof Piero mi je stopil naproti. Bil je resen, toda zdelo se je, da ni razburjen. Molče mi je segel v roko in me odvedel k širokemu, nizkemu divanu, kjer je ležala stara grofica.

— Gospodična Ida jo je našla pred pol ure nepremično ležečo na tleh, tu kraj pisalne mize, — je dejal grof. Glas se mu je od razburjenosti tresel.

— Dvignili smo jo in jo položili na divan. Ta čas, ko smo poslali po vas, smo si prizadevali spraviti jo k zavesti.

Sklonil sem se nad nepremično ležečo staro. Srce ji je komaj slišno utripalo, njen obraz je bil mrtvaško bled in oči je imela zaprte. Dyspnoično dihanje, kakor pravimo zdravniki, to se pravi, težko, naporno dihanje, je dvigalo in potiskalo nazaj njene grudi. Njeni udje so bili otrpli.

— Otrplost, — sem zamrmral v odgovor na nemo vprašanje, ki mi ga je bil zastavil grof Piero, ko je bil zopet dvignil glavo. Zakril si je oči, ženski jok se je pa slišal liki odmev mojih besed.

— Kaj se da tu storiti?

— Saj ste vendar poslali po hišnega zdravnika, kaj ne? Ta čas bi ji lahko dali injekcije. Ali pa imate doma kakro ali kokain v phiolah?

— Kapljice so tu, ki jih je jemala grofica za svoje srce, — je odgovorila sobarica. — Toda phiole...

— Gotovo, gospod doktor, — je posegel vmes hišnik, — tudi phiole morajo biti doma še od lanskega leta, ko je umrl kočijaž.

— Takoj stopim pogledat, če jih je še kaj.

— Požurite se, ta čas bo pa najbolje odnesti grofice na posteljo in sleči jo, — sem dejal. — Potrebujem tudi ogrevalnike...

Ta čas, ko sta Lorenzo in sobarica iskala phiole in ogrevalnike, smo mi previdno odnesli grofice v sosedno sobo in jo položili na posteljo. Gospodična Ida in grofica Amina sta jo jeli slatiči, jaz sem pa stopil z grofom Pierom v kopalnico, kajti grofičina družabnica je nam povedala, da mora biti tam nekje v predalku injekcijska igla.

— Kaj mislite o tem, doktor? — me je vprašal grof Piero, ko sva iskala iglo.

— Resno utegne biti, — sem odgovoril. — Vendar si pa nečesa ne morem pojasniti. Znaki kažejo na otrplost srca, toda posledica tega je navadno smrt. Grofica je pa živa. Ne razumem tega. Morda...

Krik mi je zaprl sapo. V naslednjem hipu sem zaslišal glas gospodične Solvenci: Gospod doktor, pridite brž, pridite brž!